

91. заседание

Вторникъ, 2 юний 1925 година

(Открито отъ подпредседателя Н. Найденовъ, въ 15 ч. 45 м.)

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Моля г. секретаря да провъри по списъка присъстваващите г. г. народни представители.

Секретарь А. Сталийски (д. сг): Прочита списъка. Отъ заседанието сѣ отсъствували следните народни представители: Алексиевъ Никола, Ангеловъ Йорданъ, Василевъ Григоръ, Велиновъ Тончо, Господиновъ Христо I, Гроздановъ Йорданъ, Дановъ Григоръ, Дялиновъ Минчо, Думановъ Тончо, Дяковъ д-ръ Цветанъ, Давидовъ д-ръ Ханъмъ Исаковъ, Желъзковъ Петъръ, Караджовъ д-ръ Илия, Ковачевъ Иванъ, Кожухаровъ Тодоръ, Кормановъ д-ръ Найденовъ, Косовски-Георги, Костурковъ Стоянъ, Караивановъ Петко, Маждраковъ Тодоръ, Малиновъ Александъръ, Марковъ Михо, Милановъ д-ръ Кънчо, Мочуровъ Велико, Мошановъ Стойчо, Найденовъ Петко, Никифоровъ Стоянъ, п. Николовъ Маринъ, Николовъ Вълчо, Панайотовъ Тодоръ, Петрини Николай, Петровиць Петъръ, Петровъ Борисъ, Петровъ Койчо, Робевиъ Йосифъ, Симеоновъ Иванъ, Стефановъ Велико, Саралиевъ Костадинъ, Стойчевъ Иванъ Илиевъ, Терзиевъ Господиць, Терзиевъ Иванъ, Тодоровъ Илия, Тотковъ Ванчо, Хаджиевъ Никола, Харизановъ Иванъ, Храповъ Методи, Чолаковъ Стефанъ, Шерифовъ Ахмедъ Фазълъ и Яламовъ д-ръ Георги)

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Присъствуватъ 118 души народни представители.

Понеже имаме нужното, споредъ правилника, число присъстваващи народни представители, обявявамъ заседанието за открито.

Г. г. народни представители! Преди да пристъпимъ къмъ дневния редъ, председателството има да ви направи нѣколко съобщения.

На първо мѣсто едно скръбно съобщение — за смъртта на нашия другаръ, никополюския народенъ представителъ Костадинъ Пждаревъ, който следъ дълго боледуване е починалъ на 13 май въ санаториума въ с. Искреци.

Моля да почетемъ неговата паметъ съ ставане на крака и да кажемъ: „Богъ да го прости!“ (Всички народни представители ставатъ на крака и произнасятъ: „Богъ да го прости!“)

Г. г. народни представители! На телеграмата на председателя на германския Райхстагъ, която председателството ви събщи по-рано, е отговорено отъ страна на председателя на нашето Народно събрание съ следната телеграма: (Чете)

„Берлинъ. До г. председателя на германския Райхстагъ. „Българското Народно събрание, дълбоко трогнато, изказва на Васъ, г. председателю, и на германския Райхстагъ най-сърдечната си благодарностъ за изказанитъ въ Вашата телеграма съчувствия по поводъ на атентата въ катедралата „Св. Недѣля“, който взе толкова скъпи жертви и покри страната съ дълбоки трауръ. Председателъ: д-ръ Кулевъ“. (Ржкоплѣскания отъ всички страни)

По сѣкия поводъ се получи телеграма и отъ председателя на унгарския парламентъ съ следното съдържание: (Чете)

„Унгарското народно събрание, което днесъ, следъ ваканцията си, възобнови своитъ заседания, узна съ дълбока скръбъ за извършения съ такава жестокостъ атентатъ въ Софийската катедрала.

„Отъ името на събранието азъ Ви моля, г. председателю, да приемете и предадете на Събранието израза на нашия дълбоки съжаления. Председателъ на унгарското народно събрание: д-ръ Шитовици.“ (Ржкоплѣскания отъ всички страни)

На председателя на унгарското народно събрание е отговорено съ следната телеграма: (Чете)

„До председателя на унгарското народно събрание. „Отъ името на Народното събрание и отъ мое име Ви моля, г. председателю, да приемете израза на дълбоката благодарностъ за изказанитъ отъ Васъ и Народното събрание съболезнования по случай адския атентатъ въ Софийската катедрала. Д-ръ Кулевъ“. (Ржкоплѣскания отъ всички страни)

Има да ви направя нѣкои съобщения за разрешени отпуски на народни представители, а именно:

На г. Стоянъ Костурковъ — 12 дни, за изпълнение на общественъ и политически дългъ, вѣроятно поради присъствието му на конгреса на радикалскитъ и демократическитъ партии въ Копенхагенъ;

На г. Димитъръ Мишайковъ — 9 дни;

На г. Петъръ Желъзковъ — 2 дни;

На г. Иванъ Лѣкарски — 1 день;

На г. Атанасъ К. Минковъ — 4 дни;

На г. Сава Савовъ — 3 дни;

На г. Владимиръ Молловъ — 8 дни;

На г. Петъръ Пенчевъ — 4 дни;

На г. Петъръ Желъзковъ — 2 дни;

На г. Иванъ Симеоновъ — 2 дни;

На г. Стоянъ Никифоровъ — 17 дни.

Има постъпили нѣколко заявления сѣщо за отпуски, за разрешението на които е необходимо вашето съгласие.

Народниятъ представителъ г. д-ръ Цветанъ Дяковъ моли да му се разреши 3 дни отпускъ по важни домашни причини. Досега се е ползувалъ съ 18 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Николай Савовъ моли да му се разреши 30-дневенъ отпускъ по болестъ. Ползувалъ се е досега съ 15 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Маринъ п. Николовъ моли да му се разреши 10-дневенъ отпускъ по домашни причини. Ползувалъ се е досега съ 19 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Никола Балтовъ моли да му се разреши 3-дневенъ отпускъ по домашни причини. Ползувалъ се е досега съ 18 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Илия Тодоровъ моли да му се разреши 4-дневенъ отпускъ по домашни причини. Ползувалъ се е досега съ 21 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. д-ръ Кънчо Милановъ моли да му се разреши 6-дневенъ отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 20 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Александъръ Милковски моли да му се разреши еднодневенъ отпускъ по домашни причини. Ползувалъ се е досега съ 24 дни отпускъ. Моля ония г. г. народни представители, които сѣ съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г-да! Има да ви направя и някои съобщения за постановени заявления и законопроекти.

Постъпило е заявление от софийския народен представител г. Атанасъ Новоселски съ следното съдържание: (Чете)

„Г. председателю!

„Моля, направете нужното, за да бъде причислен към парламентарната група на истинския Земледелски съюз съ почитъ: А. Новоселски“. (Оживление)

Постъпило е искане от началника на гарнизона в Видинъ за задържане под стража на народния представител г. Георги Косовски, обвинен въ конспиративна дейност по чл. 2 отъ закона за защита на държавата. Това искане ще се разгледа въ комисията по Министерството на правосъдието.

Постъпили сж следнитъ законопроекти:

Отъ Министерството на войната — законопроектъ за допълнение на чл. 1 отъ закона за обезщетяване на действующитъ офицери и свръхсрочнослужашитъ подофицери, напуснали войската поради намалението и прееустройството ѝ споредъ Нйойския миренъ договоръ — 1924 г.;

Отъ Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве — проекторешение за освобождаване отъ мита и други такси и берии доставенитъ отъ странство платъ и трико за формено облекло на градоначалницитъ, околийскитъ началници и полицейскитъ пристави;

Отъ сжщото министерство — проекторешение за приемане на държавна служба австрийскитъ подданици Хофратъ Хайденфелдъ и Антонъ Шаделбауеръ;

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за освобождаване отъ отговорност всички отчетници секретарь-бирници на постоянната комисия и секретарь-бирници на селски общини и касиери на училищни настоятелства отъ Врачанския окръгъ, чито годишни отчети за времето отъ 1 януарий 1911 г. до 30 септемврий 1923 г. включително сж изгорѣли на 30 септемврий 1923 г., преди да сж били изпратени въ Върховната смѣтна палата отчетитъ на окръжната постоянна комисия и преди да сж били провѣрени отъ последната ония на общинитъ и училищата имъ;

Отъ Министерството на желѣзницитъ, почитъ и телеграфитъ — законопроектъ за допълнение на закона за измѣненieto закона за разглеждане и разрешаване отъ единъ арбитраженъ съдъ на възникналитъ между държавата и главнитъ предприятия за построяването желѣзнопътнитъ линии: Търново—Тръвна—Борушица, Борушица—Тулдово—Стара-Загора, Царева-Ливада—Габрово, Левски—Свищовъ, Радомиръ—Кюстендилъ—Турската граница, Девня—Добричъ и Мездра—Враца—Видинъ и предприемача на Русенското пристанище спорове досежно тълкуването и изпълнението на взаимнитъ задължения, установени въ договоритъ имъ, гласуванъ и приетъ отъ ХХI-то обикновено Народно събрание презъ първата му редовна сесия въ 58 заседание, държано на 3 априль 1924 г.;

Отъ сжщото министерство — проекторешение за задържане на държавна служба по ведомството на Министерството на желѣзницитъ, почитъ и телеграфитъ, Главна дирекция на желѣзницитъ и пристанищата, строителенъ отдѣлъ, на инженерни, чужди подданици (Сабинъ Халаткиевичъ, полски подданикъ, и Данаилъ Николаевъ, руски подданикъ);

Отъ Министерството на народното просвѣщение — законопроектъ за клиникитъ на медицинския факултетъ при Софийския Университетъ;

Отъ сжщото министерство — законопроектъ за закриване на смѣсенитъ гимназии въ Карлово, Радомиръ и Копривщица и смѣсенитъ педагогически училища въ Берковица, Горна-Орѣховица, Луковитъ, Неврокопъ, Орхание, Панагюрище и Севлиево;

Отъ Министерството на общественитъ сгради, пѣтищата и благоустройството — проекторешение за одобрение VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 августъ 1924 г., протоколъ № 64;

Отъ сжщото министерство — проекторешение за безплатно отпущане тухли и дървенъ строителенъ материалъ на Софийското окръжно трудово бюро;

Отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда — проекторешение за възприемане искането на фабриката Brünn königsfelder maschinenfabrik — Чехия относно изпълнението на възложената ѝ доставка на 25 електрически центрофугални помпи съ принадлежноститъ имъ за нуждитъ на държавната мина „Перникъ“, и

Отъ сжщото министерство — проекторешение за одобрение I-то и II-то постановления на Министерския съветъ,

взети въ заседанието му отъ 6 февруарий 1925 г., протоколъ № 12.

Г. г. народни представители! Ще пристѣпимъ къмъ първата точка отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за приходитъ и разходитъ на разнитъ фондове за 1925/1926 финансова година.

Понеже г. министърътъ на финанситъ отсъствува, а сжщо и г. министърътъ на правосъдието, ще ви моля да се съгласите да преминемъ къмъ третата точка отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за въвеждане измѣнение на административното дѣление на територията на царството.

И. Петровъ (д. ср): Искамъ думата.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Имате думата.

И. Петровъ (д. ср): Азъ моля г. министра на вътрешнитъ работи да се съгласи да отложимъ разглеждането на този законопроектъ, защото той сега ще ни отнеме доста време. Мнозина народни представители сж засегнати съ този законопроектъ и ще искатъ думата по него. Азъ мисля, че не е сега най-сгодниятъ моментъ за разглеждането му. Сесията на Народното събрание е продължена до 1 юлий, имаме и други важни и сжществени законопроекти, съ които можемъ да се занимаемъ сега; затова азъ моля, да се отложи за по-после разискването на този законопроектъ.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитъ работи и народното здраве.

Министъръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Въ бюджета на Министерството на вътрешнитъ работи вие гласувахте кредитъ за още седемъ околии и азъ схващамъ, че съ това вие вече по принципъ разрешихте откриването на тия околии. Остава въпросътъ: кои околии да бъдатъ открити? Мисля, че можемъ да пристѣпимъ къмъ разглеждането на настоящия законопроектъ, понеже въпросътъ е разрешенъ съ бюджета.

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Моля г. секретаря да прочете законопроекта на първо четене.

Секретаръ А. Сталийски (д. ср): (Прочита изцѣло законопроекта, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. приложение № 68, Т. I)

Председателстваващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Захари Кръстевъ.

З. Кръстевъ (д. ср): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ ще кажа няколко думи относително този законопроектъ, съ който се прави измѣнение въ административното дѣление на нашата държавна.

Между тѣзи околии, които закача настоящиятъ законопроектъ е; и Радомирската околия. И азъ, като народенъ представителъ отъ тази околия, дължемъ съмъ да изтъкна моя дългъ, — да кажа, дали има основание да се взематъ известни общини отъ Радомирска околия и да се придадатъ къмъ новосъздадената съ законопроекта Брезнишка околия. Преди да влѣза въ подробности по въпроса, ще си позволя да кажа няколко думи по принципъ.

Азъ мисля, че създаването на нови околии, на нови административни центрове, не трѣбва да се прави само съ огледъ на доброто администриране, а трѣбва да се прави и съ огледъ на икономическитъ условия, които иматъ значение за развитието на околията, съ огледъ на съобщения, на стопански институти и пр. Трѣбва да признаемъ ние, които боравимъ повече изъ селата, че докато по-рано въско село и всѣка махала желаеше да бъде отдѣлна административна единица, днесъ нашето селско население е въ голѣмъ пискъ отъ разпокъсването на голѣмитъ общини, които сж икономически по-мощни и могатъ да задоволятъ по-добре нуждитъ на населението. Нашето селско население днесъ се отвращава вече отъ идеята за разпокъсване на общинитъ и иска тѣхното групиране. Това се обяснява съ икономическата криза, която дуни нашитъ малки общини по всички направления.

Азъ не съмъ ималъ случаи да направя изучаване въ други околии, но съмъ могълъ да проуча положението въ Радомирска околия. Азъ не искамъ да кажа, че тя може да служи за теркъ въ това направление, но ще ми позволите да кажа няколко цифри. Ако нашата околия преди 10 години броеше 20 общини, днесъ тя има 40 общини и тия

40 общини изнемогватъ икономически. Този народъ, на чието желание ние, които го ръководимъ, се отзовахме безъ да обмислимъ последиците, този народъ днесъ разбра своята грѣшка и иска групирането на общинитѣ — групиране по чисто икономически съображения. Това групиране, наложено отъ икономически съображения, нѣма по никакъ начинъ да отекчи доброто администриране на общинитѣ.

Г. г. народни представители! Когато днесъ се намираме при едно толкова тежко икономическо положение, когато виждаме, че сме направили грѣшка съ разпожкването на нашитѣ общини на много дребни самостоятелни административни единици, азъ мисля, че този принципъ, който днесъ се подема отъ народа, че не желаемъ разпожкване, ние смѣло можемъ да го приложимъ и относително администрирането на околнитѣ, като по-големъ административни единици.

Азъ мисля, че нѣма нѣкои особени тежки причини, чисто административни, които могатъ да заставятъ министра на вътрешнитѣ работи, който познава много добре положението въ България, да направи това изменение, което ще внесе грамаденъ смутъ въ нашия народъ. Защото, когато днесъ се иска да се наложи на народа съ този законопроектъ едно ново прегрупиране на общинитѣ, който народъ е свикналъ отъ 40—50 години да се администрира отъ единъ околийски центъръ, съ който се е свързалъ икономически, съ който се е свързалъ по всички държавни въпроси; когато днесъ искате да го хвърлите къмъ други околийски центрове, вие ще внесете единъ грамаденъ смутъ върху този народъ. Населението отъ села и паланки, което днесъ се праща къмъ други околийски центрове, не е допитано и азъ съмъ убеденъ, ако се направи едно допитване по този въпросъ, ще се получаватъ отрицателни резултати, защото народътъ ги чувствава.

Г. Т. Пѣевъ (д. ст): Не е така.

З. Кръстевъ (д. ст): Така е, точно така е.

Г. Т. Пѣевъ (д. ст): Имате грѣшка.

З. Кръстевъ (д. ст): Г. г. народни представители! Нашиятъ народъ не е почувствувалъ нужда отъ ново административно дѣление; нашиятъ народъ не се е увеличилъ толкова много, всѣка околия не е нарастала по своето население, та да не може единъ околийски центъръ, който е съществувалъ досега, да администрира, да управлява това население.

Новото административно дѣление, по моето дълбоко убеждение, е продиктувано не отъ нужди на народа, а е продиктувано отъ желанието на отдѣлни части отъ населението въ отдѣленъ центъръ, който се създава, което население мисли, че съ създаването на единъ околийски центъръ, отдѣлни населени пунктове ще възможнатъ икономически. Това е една погрѣшна мисль, която не може да служи за основа на едно ново административно разпредѣление. Азъ не познавамъ другитѣ околии, но ще ми позволите да кажа нѣколко дани относително Радомирската и Трънската околии и относително Бръзничката околия, която по този законопроектъ се създава, за да убедя не себе си, защото азъ съмъ убеденъ, а да убедя васъ, че тукъ нѣма никакъвъ мотивъ за удобство въ администрирането на Бръзничката околия, който може да послужи за основа при създаването на тази околия, а просто има едно желание на града Бръзникъ да се създаде отъ него околия, за да може този градъ да възмогне. Азъ съмъ убеденъ за себе си, че градътъ Бръзникъ по никакъвъ начинъ, съ единъ чиновникъ повече — понеже сега тамъ има друга полиция — не ще се въздигне.

Г. г. народни представители! Отъ Радомирската околия се взематъ общинитѣ Велковска, Еловъ-долска, Долна-Секирска, Мещица, Ноевска и Раснишка. Азъ съмъ длъженъ тукъ да се обърна малко къмъ историята. До 1901 г. Бръзничката околия съществуваше и тя бѣше центъръ на най-големитѣ партийни размиря. Ние бѣхме тогава въ нашитѣ младици, но бѣхме свидетели на събитията и знаемъ, че въ Бръзникъ ставаха най-големитѣ партийни борби, които сѣ отвратили околното население и вследствие на това минало, това околно население днесъ не желае на никаква цена градътъ Бръзникъ да бѣде околийски центъръ.

Г. Т. Пѣевъ (д. ст): (Възвръзва нѣщо).

З. Кръстевъ (д. ст): Така е, г. Пѣевъ, точно така е.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Г. Кръстевъ! Не се впушайте въ подробности, които биха имали мѣстото си при второто четене.

З. Кръстевъ (д. ст): Азъ нѣма да вземамъ думата при второто четене. Сега ще си кажа думата.

Председателстващъ Н. Найденовъ: При първото четене не могатъ да ставатъ такива дебати, които си ималъ мѣстото само при второто четене. Говорете сега по принципъ. Ето и г. Пѣевъ е готовъ и ще поиска да Ви отговаря.

П. Стайновъ (д. ст): Тѣй ще бѣде, бѣдете увѣрени.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Съзнайте неудобството на този начинъ на дебатирание.

З. Кръстевъ (д. ст): И сега градътъ Бръзникъ, мислейки, че като се направи околийски центъръ ще може да се въздигне икономически, иска да стане такъвъ центъръ. Жителитѣ нито на едно отъ тѣзи села, които сега по този законопроектъ влизатъ въ тази нова околия, не желаятъ това. И за това днесъ въ бюрото на Камарата има изпратени протестни резолюции отъ страна на цѣли общински съвети, които не желаятъ по никакъ начинъ Бръзникъ да стане околийски центъръ. И азъ бихъ казалъ, има ли смисль при една Трънска околия, която по население е много по-малка отъ Радомирската околия, днесъ да създаваме една втора околия въ Бръзникъ, който градъ отстои на 24 км. отъ Трънъ, на 18 км. отъ гара Батановци и на 16 км. отъ мината „Перникъ“? Градътъ Бръзникъ безъ Перникъ и безъ гара Батановци е икономически загиналъ. Ако бръзничани разбиратъ своитѣ интереси, ще съзнаватъ това.

Г. г. народни представители! Като ви излагамъ всички тия условия въ нашия край, азъ искамъ да извадя аргументъ, че нѣма никакво основание днесъ, по мотивъ „за удобство при администрирането“, да се създаватъ околии. За това именно азъ говоря по принципъ противъ създаването на тия околии.

Г. г. народни представители! Цѣлиятъ гр. Бръзникъ и цѣлиятъ този край, нареченъ „Граховото“, днесъ е въ неразривни икономически връзки съ мината „Перникъ“. Мината „Перникъ“ дава животъ на този край, съ нея живѣе и Трънскиятъ край. Това и г. Пѣевъ ще признае, защото той е тамошенъ народенъ представител. Следователно, икономическиятъ центъръ, който предизвиква движение на хората, който предизвиква интереси, това е Перникъ. И ако има нужда днесъ да се създава една нова околия въ този край, който да има икономическо значение, и която аслъ може да има такова, разбирамъ отъ Перникъ да се създаде тая околия, която да обгърне цѣлия край тамъ.

Но, г. г. народни представители, какво е бъдещето на такива пунктове, които желаятъ да се създадатъ като околийски центрове. Тѣхното бъдеще е въ зависимостъ отъ цѣлъ редъ условия. Не можете днесъ, при днешното положение, когато имате подема на техниката въ България, когато имате подема и въ другитѣ области, не можете днесъ да имате схващане, каквото има масата, че съ създаването на различни околийски центрове, че съ привличането на разни органи на властта, ще могатъ тия пунктове икономически да се издигнатъ. Тия пунктове ще се издигнатъ икономически само тогава, когато тамъ се развие индустрия, когато тамъ се развие производство, когато тамъ се засили цѣлото стопанство, което отличава този центъръ. И азъ мисля, че мотивътъ, който се влага въ законопроекта — за удобство при администрирането — не може да има основание и той не е същинския мотивъ. Може това да е истински мотивъ на г. министъръ Русевъ, но той не е мотивъ на онѣзи жители отъ тия пунктове, които населяватъ околията, за да се оправдае създаването на тая или оная околия. Той е мотивътъ, за който азъ ви говорихъ, но не е мотивъ на народа, който живѣе въ тия пунктове. Той е мотивъ може би на отдѣлни хора, които мислятъ, че като дойде Иванъ, Драганъ въ града имъ, ще отиде въ кръчмата, ще върже коня си, ще направи алжшъ-веришъ и градътъ щѣлъ да се издигне икономически! Това е кръчмарски мотивъ на мѣстното население.

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да влизамъ въ по-големъ подробности по този въпросъ. Азъ изхождамъ отъ съображението, че днесъ се налага едно групиране. Нашиятъ народъ е народъ, който е свикналъ къмъ управление. Нашиятъ народъ се подава на управление. Азъ

мисля, че нашият народ не е народ, надъ всъка глава на когото тръбва да поставим администратор; напротив ние сега сме въ едно наблюдение, което говори, че нашият народ отъ всички краища, особено отъ села и паланки, днес е сплотен — сплотен около държавното, около народното знаме. Този народ днес е готов напълно да изпълнява държавните и правителствените разпоредби. Следователно, нашият народ лесно се управлява и при административното дѣление, което днес съществува.

Но, г. г. народни представители, когато се прави едно административно дѣление, азъ мисля, необходимо е да се изучатъ всички икономически условия, за да можешъ едно население, което е живѣло 40 години подъ редъ къмъ единъ центъръ, да го прехвърлиш на друго мѣсто, да го свържешъ икономически, да го свържешъ въ неговите правни нужди, да го свържешъ и въ всичките други негови нужди, съ които то живѣе. Азъ не знамъ въ другите околии какъ е, но отъ тѣзи села, които се взиматъ отъ нашата околия, ще ви кажа, че има села, които, откато България съществува, сж били въ Радомирска околия и а сега се прехвърлятъ къмъ Бръзничката. Ами че тия хора сж свикнали съ Радомир; тамъ се сдѣятъ, тамъ е финансовиятъ началникъ, тамъ е бирникътъ, тамъ сж приятелитѣ имъ. Всичко това не тѣй лесно се създава. И съ основание това население се е възбудило, прави възражения и казва: нима ние сме нѣкаква стока, та когато 40—50 години сме живѣли подъ единъ околийски центъръ сега да ни прехвърлятъ въ другъ?

Г. г. народни представители! Азъ съмъ дължащъ, както ви казахъ въ началото на моята къса речъ, да направя това изложение, което може би нѣма много да ви задоволи, за да подчертая принципа на групирането, а не принципа на разпокръсането. Ние днес тръбва да се върнемъ къмъ принципа на групирането по чисто икономически съображения, безъ да се отбѣняваме и да мислимъ, че нашият народъ не може да се управлява. Както до днесъ се е управлявалъ при съществуващото административно дѣление, така и утре ще се управлява. Съ този законопроектъ нѣма да се допринесе нищо, а само ще се предизвика прашането на разни депутации — въ това съмъ убеденъ. Отъ днесъ още ще започнатъ да идватъ депутации отъ села и градове, които ще главоболѣятъ насъ депутатитѣ, и г. г. министритѣ, да викатъ, и туй да искатъ, онуй да не искатъ. При това положение ние ще се намѣримъ при едно особено състояние.

Следствие на това, г-да, за себе си лично като народенъ представителъ заявявамъ, че ще гласувамъ по принципъ противъ този законопроектъ по съображенията, които ви изложихъ. Тѣзи сж нѣколко думи, които азъ, като депутатъ отъ Радомирската околия, мога да кажа средъ васъ, г. г. народни представители, относително този законопроектъ. Заявявамъ ви, че по тия мотиви, продиктувани не отъ лични съображения, не за туй че отъ Радомирската околия се взематъ села и отиватъ къмъ Бръзникъ, но отъ схващането, което азъ, доколкото съмъ боравилъ въ политиката — ако ми се позволи тази нескромностъ — имамъ, че днесъ се налага групиране, а не разпокръсане на общинитѣ, ще гласувамъ противъ законопроекта.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Г. г. народни представители! Азъ моля господата, които сж записани да говорятъ следъ г. Захари Кръстевъ, да говорятъ по принципъ по законопроекта, а да не се впушамъ въ подробности, които могатъ да иматъ мѣсто само при второто четене, защото ако по този начинъ се дебатира законопроекта, ние нѣма да дойдемъ до никакви резултати. При второто четене ще се даде възможностъ по всички отдѣленъ пунктъ да се изкаже г. г. народнитѣ представители.

Има думата народниятъ представителъ г. Василь Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (н. л.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата, за да изкажа накратко моето мнение и мнението на групата, къмъ която принадлежа, относително административното дѣление на България.

Безспорно, че административното дѣление на България, тѣй както го имаме днесъ, има своите дефекти, защото то има за база повече политическия елементъ, отколкото стопанския, който тръбва да лежи въ основата на всѣко едно административно дѣление на царството. При първото административно дѣление на България, когато окржитѣ бѣха многочислени — въ последствие се наложи закриването

на много отъ тѣхъ и обръщането имъ на околии — тогавашното прегрупиране не е станало съобразно началото да се облужи на населенитѣ пунктове, които влизатъ въ известни административни кръгове, а е станало по чисто изборни съображения, влизати въ равностѣката на тазни или онази политическа група, която е управлявала и е създавала това административно дѣление на царството. Мисля, че днесъ, когато нещастieto на страната обединява политическите партии на България върху голѣмитѣ въпроси на страната, които вече не сж партийни, а чисто народни, дълтъ се налага на всѣко правителство да не си служи съ палеативи, а да създаде едно административно дѣление такова, което да отговаря действително на стопанскитѣ пужди на населенитѣ пунктове, влизати въ този или онзи административенъ кръгъ. Безспорно, г. Кръстевъ изказа една ценна мисль: нѣма по-мѣчително нѣщо за едно населено мѣсто, което се е сродило отъ 50 години съ известенъ околийски центъръ, да го откаснешъ политически и административно отъ него, което ще наложи и стопанско откъсване, и да го присъединишъ къмъ новъ околийски центъръ. Това не може да не окаже известно влияние върху тия населени пунктове, които сега се откъсватъ отъ единъ околийски центъръ и се предаватъ на другъ по смѣтки, неизвестно намъ какви, понеже мотивитѣ на законопроекта сж много малки и кратки.

Единъ отъ мотивитѣ на г. министра, за да иска тѣзи административни промѣни, които ни се предлагатъ, е да се намалатъ административнитѣ околии, за да се даде възможностъ на административнитѣ началници на околитѣ и на тѣхнитѣ органи да бдятъ по-зорко и непосредствено върху службитѣ въ всѣми отдѣленъ пунктъ, върху тѣхното нормално развитие — една идея прекрасна, но мѣчно осъществима на практиката. Предложениятъ законопроектъ най-малко отговаря на този мотивъ. Азъ виждамъ въ този законопроектъ да се цепятъ села отъ една околия малка и да се предаватъ на друга околия, единъ пѣтъ и половина по-голѣма. Отъ Плъвенската околия, която е съ около 120—125 хиляди души жители, се отцепватъ нѣколко села съ 10.000 жители, но въ замѣна на това се отцепватъ отъ Орѣховската околия три села и се присъединяватъ къмъ нея, за да стане Плъвенската толкова, колкото е била, а Орѣховската околия отъ 73 хиляди на 58 хиляди жители. Вѣрно е, че Орѣховската околия се намалява, околийскитѣ началникъ ще може да вижда крайщата ѝ, но Плъвенската околия става пакъ голѣма и околийскитѣ началникъ тамъ пакъ не ще може да вижда крайщата ѝ. Следователно, тази целъ, която се преследва съ законопроекта, не се постига. Въ тази административна промѣна тръбва да има известни смѣтки, било стопански, било на мѣстни хора за връзки съ този или онзи икономически центъръ. Азъ моля г. министра на вътрешнитѣ работи и г. г. народнитѣ представители да се съгласятъ, щото този законопроектъ, въ който може-би да има нѣщо хубаво, да не става законъ, а да бждемъ сезирани съ единъ общъ законъ за ново административно дѣление на България. Внесенъ бѣ и по-рано законопроектъ за частично ново административно дѣление, което не е лѣкъ противъ лошото административно дѣление, което имаме днесъ. Нека се оттегли и този законопроектъ, нека се оттегли и другиятъ, защото не представляватъ никакво съвършенство сирѣмъ онуй, което имаме днесъ; тѣ задоволяватъ отдѣлни амбиции на тази или онази политическа група, на тази или онази политическа личностъ въ известенъ населенъ пунктъ, който има свързани своитѣ стопански интереси съ другъ центъръ, но тия законопроекти не разрешаватъ голѣмата проблема, административното дѣление на страната да има за база стопанскитѣ интереси на отдѣлитѣ населени мѣста.

Азъ нѣма да говоря за конкретни случаи, защото искамъ да удовлетвори молбата на г. председателя на Народното събрание . . .

Председателствуващъ Н. Найденовъ: И правилника.

В. Домузчиевъ (н. л.): . . . но считамъ, че ако г. министърътъ се съгласи да оттегли този законопроектъ или да отиде въ комисията и да чака новия законопроектъ за административното дѣление на България, съ който г. министърътъ се готви да ни сезира, ще извърши една много полезна работа, отколкото сега съ този законопроектъ да се внася раздражение въ отдѣлни населени пунктове и да се предизвикватъ протести, кавито вече сж получени въ Народното събрание. Административното дѣление, което ще стане, въ никой случай не тръбва да бжде противъ волята и желанието на населенитѣ пунктове, които най-добре схващатъ и разбиратъ своитѣ стопански интереси,

на каквито трябва да почива едно административно дѣлене.

Да вземем Врачанския окръгъ, който се състои отъ околните: Врачанска, Берковска, Фердинандска, Бѣлослатинска и Орѣховска. Орѣхово нѣма нито за стотинка стопански връзки съ Враца; Бѣла-Слатина — също. Берковска до известна степен има стопански връзки съ Враца, Фердинандъ има стопански връзки съ Враца, но съ Ломъ повече. Тетевенъ, Луковитъ, Бѣла-Слатина, Червенъ-Бръгъ и Орѣхово представляватъ една стопанска единица, иматъ еднакви стопански интереси, даватъ си взаимна стопанска помощ. При едно ново административно дѣлене, безспорно, ще трябва да стане едно прегрупиране на населенитѣ пунктове, което прегрупиране трябва да стане не по съображения политически, изборни и по желание на отдѣлни личности, а по голѣмото съображение — общото стопанско подобрене на страната.

Изхождайки отъ тѣзи съображения и като констатирамъ само факта, че не се постига целта, която се преследва съ законопроекта — да се създадатъ малки административни околии — безъ да се простирамъ повече, моля г. министра и г. г. народнитѣ представители да се съгласятъ, щото този законопроектъ да съставя частъ отъ она голѣмъ законопроектъ за административното дѣлене на страната, който ще ни се внесе.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Пѣевъ.

Г. Т. Пѣевъ (д. ст.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ не бихъ последвалъ примѣра на моя уважаемъ колега г. Захари Кръстевъ, да изтъквамъ мотиви въ защита на она околия, отъ която съмъ избранъ нѣколко пѣти. Като избраникъ на Трънската избирателна околия, въ която влиза голѣма частъ отъ старата Брезнишка административна околия, вземамъ думата да кажа нѣколко думи, за да се възстанови една правда, да се извърши едно справедливо дѣло, каквото виждамъ въ предложенния законопроектъ на г. министра на вътрешнитѣ работи.

Предложениятъ законопроектъ, г. г. народни представители, е резултатъ на едни обстоятѣния проучвания отъ специална комисиия, която работи нѣколко месеца, за административното дѣлене на страната. Този законопроектъ може да не е изчерпателенъ, може да не задоволява напълно она нужди, които изискватъ да стане едно по-обширно прегрупиране на нашитѣ административни центрове, но азъ тѣкмо тамъ намирамъ цената на предложениа законопроектъ — че не се бърза въ голѣмъ мащабъ да се предприема ново административно дѣлене. Защото, споредъ моето схващане, въ свързка съ новитѣ съобщителни средства, каквито сѫ проектиранитѣ жѣлѣзопътни линии, въ свързка съ стопанското развитие на страната, на насъ въ бъдеще ще се наложи действително ново административно дѣлене.

Съ предложенния законопроектъ се прави единъ малкъ корективъ. Азъ намирамъ въ мотивитѣ на г. министра повече мотиви отъ топографски, отъ държавенъ характеръ, а не отъ икономически или културенъ характеръ и тѣкмо тия мотиви отъ топографски и държавенъ характеръ трябва да се взематъ въ съображение при разглеждането на предложенния законопроектъ. Околнитѣ, които сега се създаватъ съ законопроекта, нито ще ги мѣримъ съ числеността на тѣхното население, нито съ това, какво стопанско значение иматъ. Тѣ отъ гледище държавно, национално и топографско сѫ напълно оправдани. Създаването на старата административна Брезнишка околия, споредъ мене, е оправдано само отъ едно гледище — отъ гледище на държавнитѣ интереси. И съвсемъ не е сериозенъ мотивътъ, който изтъкна г. Захари Кръстевъ, че населението въ старата Брезнишка околия искало да си създаде единъ стопански центъръ, отъ гр. Брезникъ, защото нѣколкокото служби, които ще се създадатъ вследствие на това, че Брезникъ става околийски центъръ — околийски началникъ, финансовъ агентъ и други — нѣма да подобратъ стопанското положение на това поселище. Днесъ въ гр. Брезникъ има мирово сѣдилище, има агрономъ, има ескадронъ, има акцизенъ агентъ, има клонъ отъ Земледѣлската банка, има клонъ отъ Народната банка, тѣй че ще се направи единъ разходъ отъ държавата, който е предвиденъ въ бюджета на Министерството на вътрешнитѣ работи, само за околийски началникъ и една-две служби.

Гр. Брезникъ и неговата околностъ е близо до сръбската граница. Градоветѣ Брезникъ, Трънъ и Царибродъ — сега Годечъ — сѫ предградия на София, и правителството не

може да не бди повече за охраната на тия населени мѣста, не може да не иска такова административно разпредѣлене, щото полицейската и военната служби да се упражняватъ по-ефикасно въ тия мѣста, за да бѣде охраната на София, като столица на България, въ по-голъма безопасностъ. И затова азъ намирамъ, че само отъ гледище на държавнитѣ интереси е оправдано създаването на Брезнишката околия.

Независимо отъ това, г. г. народни представители, съ създаването на Брезнишката административна околия ще се извърши единъ справедливъ актъ. Ако азъ вземамъ думата, направихъ това, предизвиканъ отъ моя многоуважаемъ колега г. Захари Кръстевъ, който, изхождайки можеби отъ локални интереси, си позволи да каже много силни думи по адресъ на едно население като брезнишкото, за което мисля, че той можеше да намѣри повече материялъ въ миналото, за да му направи апология, отколкото упрекъ, че то било размирно население и, защото е било такова, времето е била унищожена Брезнишка околия. Брезнишка околия, както и Трънската и Царибродската, сѫ борчески околии, съ едно население твърде интелигентно, за което Иречекъ въ своята книга „Плугуване изъ княжество България“ отдавна бележи, че е много събудено и е било въ първитѣ редове на борбата на либерализма, за свободитѣ на България. Градътъ Брезникъ е водилъ епически борби срещу тираническия режимъ. Той е, който създаде прочутия изборъ на Тодоръ Иванчевъ, когато на три пѣти се правиха насилия и се разбиваха урнитѣ, за да се изкара насила единъ пропадналъ министъръ на България въ едни избори. И не укоръ заслужава брезнишкото население отъ г. Захари Кръстевъ, че то било размирно и затова била унищожена неговата околия. Тѣкмо затуй, че е проявило единъ борчески характеръ за свободитѣ и конституцията на България, последва тази лоша участъ Брезнишката околия — нейното закриване.

Г. г. народни представители! Не е той мотивътъ, по който трябва да се иска това, което предяви г. Кръстевъ въ защита на Радомирската околия. Отъ проекта азъ не виждамъ да се причислява къмъ Брезнишката околия нито едно село отъ старата Радомирска околия. Повечето общини, които се причисляватъ къмъ Брезнишка околия, сѫ отъ Трънска околия, но тѣ сѫ принадлежали по старото административно дѣлене къмъ Брезнишката околия. Къмъ Брезнишката околия сѫ причисляватъ и една частъ отъ общинитѣ, които сега спадатъ къмъ Радомирската околия и които сами искатъ да бѣдатъ къмъ Брезникъ. Азъ не съмъ свързанъ съ Радомирска околия, защото не е моя избирателна околия, но получихъ телеграма отъ Мещицкия общински съветъ, съ която ме моли да ходатайствувамъ предъ Народното събрание това село да бѣде причислено къмъ Брезнишката околия, защото отъ топографско гледище най-оправдано е да бѣде къмъ нея.

Има курioзи, г-да. Села, които стоятъ задъ гр. Брезникъ, трябва да минаватъ презъ гр. Брезникъ или презъ гр. Радомиръ, за да отидатъ при сѣдебния следователъ въ Душница, а села, които отстоятъ на 4—5 км. отъ гр. Брезникъ, трябва да изминаватъ голѣми разстояния, за да отидатъ въ окръжния сѣдъ въ гр. Кюстендилъ или при сѣдебния следователъ въ Душница.

Всички общини, които по проекта ще попаднатъ въ Брезнишката околия, сѫ общини, които по-рано сѫ принадлежали къмъ старата Брезнишка околия. Съ нищо не се отчитва Радомирската околия, къмъ която сѫ били причислени общини отъ старата Брезнишка околия, които сега ѝ се отнематъ и се придаватъ къмъ Брезнишката околия, толкова повече, че самото население иска това.

Прочее, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че законопроектътъ, който има за целъ да направи известна корекция въ досегашното административно дѣлене, може да се приеме.

Мотивитѣ на г. министра сѫ твърде основателни. Напр. отъ топографическо гледище се налага нещепременно създаването на Ихтиманската околия. Не може да се заставя ихтиманското население да отива презъ голѣми баири, презъ Чамъ-курия, презъ Костенецъ-Баня въ Самоковъ, когато топографически Ихтиманската котловина трябва да има като срѣдище, като административенъ центъръ гр. Ихтиманъ. Създаването на този административенъ центъръ се оправдава и отъ държавническо, и отъ стопанско гледище. Не важи само броя на населението за създаването на една административна околия. Въ нашата съседна страна, Сърбия, виждаме околии като Бобушница, която има 35—40 хиляди души население и която очевидно е създадена отъ чисто държавнически съображения — като по-близо до границата, да има административенъ

центърът, да се засили охраната, безъ да се държи смѣтка, дали това има стопанско значение и дали ще се задоволяват нуждитѣ на една голѣма маса отъ населението.

Та, искамъ да кажа, че не би трѣбвало да се създава настроние въ Народното събрание противъ законопроекта, като се изхожда отъ локални интереси, че не би трѣбвало да се иска оттеглянето му, както предложи г. Домузчиевъ, или да се иска да се гласува противъ него, както това иска г. Захари Кръстевъ. Азъ мисля, че съ този законопроектъ ще се извърши една правда по отношение на околнитѣ, които сж закрити въ миналото вследствие долни партийни съображения или вследствие на отмъщение. Отъ дълги години населението на тѣзи околии е предявявало искания да се възстановятъ закрититѣ околии. Тѣмо сега е моментътъ да се даде едно удовлетворение на неговитѣ искания съ предложението законопроектъ. Азъ лично, г. г. народни представители, като представител на Трънска околия, би трѣбвало, ако изхождамъ отъ локални, отъ еготиични интереси, да не защитавамъ едно разпокъсване на околията, която ми е правила честь да ме избира за народенъ представител въ петъ Народни събрания. Но азъ съзнавамъ, че въ миналото се извърши една неправда спрѣмо Брезнишкѣ; съзнавамъ, че Трънската околия ще се намали, но ще се намали, за да се създаде една околия, която е съществувала, отъ която има нужда като предградие на София и която е околия-граница.

Азъ моля да се приеме по принципъ законопроектътъ. Що се касае до Брезнишката околия, азъ ще гласувамъ за нейното създаване.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Нешковъ.

Г. Нешковъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предъ насъ е законопроектътъ за въвеждане измѣнение на административното дѣлене територията на царството. Въ мотивитѣ на този законопроектъ е казано, първо, че трѣбва да бждатъ създадени по възможностъ по-малки административни центрове, за да могатъ да бждатъ управлявани по-добре, и второ, че отъ самитѣ топографически и природни условия, въ връзка съ развитието на производителнитѣ сили и съобщителни средства, въ страната се създадоха на населението нови стопански сръдища, които измѣстиха старитѣ такива. Отъ преглеждането на законопроекта азъ виждамъ, че тѣзи принципи, които се бележатъ тукъ въ мотивитѣ, не навсѣкжде сж прокарани. И азъ съмъ за едно ново административно дѣлене, и то пълно ново административно дѣлене, но за административно дѣлене, което да почива на желанието, на искането на населението, за административно дѣлене, което да засегне жизненитѣ стопански интереси на страната. И нека да бжда откровенъ и да не кажа, че не защитавамъ локални интереси, защото всѣки народенъ представител, колкото да отказва това, не може, преди всичко, да не защитава локалнитѣ интереси на населението, интереситѣ на оная избирателна околия, отъ която той е изпратенъ тукъ. При второто четене азъ ще си кажа пакъ думата, но сега ще се спра върху това, което мене ме интересува. Въ чл. 25 е казано: (Чете) „Общинитѣ: Голѣма-Бръстница и Златна-Панега се отцепватъ отъ Ябланска околия и присъединяватъ къмъ Луковитска“. Азъ питамъ: кои сж съображенията на тази административна комисия, която бѣ назначена, за да иска отцепването на тѣзи общини отъ Ябланска околия и кое е заставило г. министра да приеме проекта на комисията досежно тѣзи села? Азъ вѣрвамъ въ искреното и чистосърдечно желание на г. министра да направи нѣщо добро за страната, но искамъ да знамъ, кои сж съображенията на комисията.

Г. г. народни представители! Защищавамъ локални интереси, не мога да не ги защитавамъ, защото азъ съмъ народенъ представител отъ този край, азъ познавамъ околията, която брои 24 общини, отъ които четири сж отъ 4—5 години отдѣлени отъ градската община, а останалитѣ 20 съществуватъ отъ повече отъ 25 години. Тамъ съмъ порасналъ, обиколилъ съмъ и последната колиба, познавамъ и последната пътека и последния изворъ, зная и последното желание и на последния селянинъ отъ околията. Не знамъ по какви съображения е станало отдѣлянето на селата Златна-Панега и Голѣма-Бръстница отъ Ябланска околия, когато до г. министра има изпратени маса протести отъ тѣзи общини, когато има протоколни решения, изпратени както до мене и до г. председателя на Камарата, така и до нѣкои по-видни народни представители. Какво се цели съ това отцепване? Нима се обслужватъ интереситѣ на това население, което е било свързано презъ 30—40 години съ околийския центъръ, който

днесъ е с. Ябланица, отъ което селата сж отдалечени на не повече отъ 7—8 км.? Защо става това отдѣляне на селата?

Въ чл. 40 се казва: (Чете) „Седалището на Ябланската околия се възвръща въ гр. Тетевенъ“. Избирането на Ябланица за околийски центъръ стана следъ една титаническа борба, мога да кажа, презъ течение на 40 години, едва миналата година, и то по едно частно законодателно предложение. И тогава се изказаха нѣколко души народни представители, стана една буря въ Народното събрание, Парламентътъ даже бѣше раздѣленъ на две — една частъ отъ народнитѣ представители бѣха принудени да напуснатъ залата, за да направятъ обструкция. Интересно е, защо става това. Анкетната комисия е ходила да проучи въпроса — азъ не искамъ да я упрекамъ, не искамъ да кажа нищо лошо за дейността на г. Влайкова или на г. Додова, които много уважавамъ. Но, г. г. народни представители, азъ съмъ, както ви казахъ, постоянно въ контактъ съ тамошното население. Азъ не можахъ да разбера кои сж мотивитѣ, които сж заставили уважаемата анкетна комисия, да изкаже това мнение. Освенъ въ гр. Тетевенъ и с. Ябланица, абсолютно никжде другаде комисията не е ходила да проучи било икономическото положение на населението, било разстоянието между селата и околийския центъръ, било евентуалнитѣ държавни нужди, които биха наложили премѣстването на околийския центъръ отъ едно мѣсто на друго. А всички съображения на комисията трѣбва да се изтъкнатъ тукъ, за да ни убедятъ, че е необходимо единъ такъвъ законопроектъ. Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, който внесе този законопроектъ, знае много добре, че редъ депутации сж дохождали при него, че отъ 24 общини 19 общини сж взели протоколни решения и съ протести нѣколко пжти сж искали да остане старото положение.

К. Кънчевъ (д. сг): Това по принципъ ли е?

Г. Нешковъ (д. сг): Азъ казахъ, г. Кънчевъ, че като говоря по принципъ, не мога да не засегна и локални интереси.

К. Кънчевъ (д. сг): Направете това при второто четене.

Г. Нешковъ (д. сг): Моля, не ме прекъсвайте.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Г. Нешковъ! Говорете по принципъ.

Г. Нешковъ (д. сг): Азъ говоря по принципъ.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Не говорите по принципъ. Недейте оспорва.

Г. Нешковъ (д. сг): Какво искате да говоря?

Председателстващъ Н. Найденовъ: Ще говорите по принципъ по законопроекта, а не за Тетевенъ или Ябланица. Това, което сега говорите, ще го кажете при второто четене.

Г. Нешковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ мисля, че говоря по принципъ по законопроекта.

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Звъни) Г. Нешковъ! Не Ви позволявамъ да говорите, освенъ по принципъ.

Г. Нешковъ (д. сг): Ще говоря по принципъ.

К. Кънчевъ (д. сг): (Възразява)

Председателстващъ Н. Найденовъ: Моля, г. Кънчевъ. Азъ затуй съмъ тукъ, за да направлявамъ дебатитѣ съгласно правилника.

И. Петровъ (д. сг): Ако не противопостави едното на другото, какъ ще може да развие мисълта си?

Ц. Пупешковъ (д. сг): (Къмъ И. Петровъ) Този въпросъ е решенъ още миналата година.

Председателстващъ Н. Найденовъ: (Къмъ Г. Нешковъ). Говорете по принципъ.

Г. Нешковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ моля да ме оставите да си кажа думата, защото и безъ това нѣма да говоря много, тѣй като здравето ми не позволява да говоря повече. И азъ бихъ молилъ г. председателя да ме извини, ако съмъ направилъ нѣкое отклонение.

Председателстващ Н. Найденов: При второто четене на законопроекта ще Ви дам възможност да развием Вашите мисли по този пункт.

Г. Нешков (д. сг): Азъ искахъ между другото да мотивирамъ, защо известни положения въ този законопроектъ не могатъ да останатъ, като погрѣшно вмѣнати. И ако се отклонихъ и казахъ нѣщо за моята околия, то е заради туй, защото знаете, че всѣки, макаръ да говори, че нѣма да защитава локални интереси, пакъ ги защитава, а азъ поне имамъ тази доблестъ да призная, че ги защитавамъ, и всѣки, който говори противното, говори неискрено. Азъ искахъ съ това да се мотивирамъ, че известни положения въ този законопроектъ, като чл. 25 и чл. 40, не сж продиктувани отъ нѣкакви държавни интереси, не сж продиктувани също отъ интереси чисто стопански или локални. И заради туй азъ смѣтамъ, че има нѣкои положения въ този законопроектъ, които би трѣбвало да се поправятъ въ комисията, когато бжде отнесенъ законопроектътъ тамъ.

Азъ самъ ще гласувамъ по принципъ за законопроекта за новото административно дѣление. Бихъ желалъ, обаче г. министрътъ да внесе единъ по-обширенъ законопроектъ, какъвто бѣше първиятъ законопроектъ за административното дѣление, за да обгърне 17—18 околии. Но заедно съ това пожелание азъ съмъ длъженъ да изкажа моето мнение, че когато се решаватъ такива въпроси, какъвто е въпросътъ за административното дѣление, където се засѣгатъ интереситъ на маса население, каквито дѣления ставатъ може-би въ петъ десетилѣтия или въ 50 години единъ пътъ, трѣбва да се внимава най-много. И когато за една най-обикновена нужда е дадено право на населението да се произнася, какъвто е случаятъ напр. съ произвеждането референдумъ дори за постройката на едно училище, или какъвто е случаятъ съ произвеждането на референдумъ, както това бѣше въ време на земледѣлцитъ, дори за единъ селски пшдаръ — азъ отивамъ дочамъ, да ме извините — когато, казвамъ, сме дали на населението правото да реди собственитъ си служби, да опредѣля своитъ мѣстни управници, своитъ общински и окръжни съветници, дори и народни представители, азъ не знамъ дали би имало другъ случай, когато би било по-умѣстно и по-правилно да се попита населението, къмъ кой околийски центъръ би желало и къде неговитъ интереси диктуватъ то да бжде присъединено.

И заради туй, азъ, като казвамъ това, свършвамъ съ пожеланието, щото въ новия законопроектъ за административното дѣление, какъвто смѣтамъ, че г. министрътъ все ще внесе, да се има това предъ видъ: Дори тукъ, където биха станали спорове и където само съ единъ вотъ ние бихме решили съдбата на едно население отъ 30—40 хиляди души, едно население, противъ волята на което явно бихме отишли, когато въ днешно време трѣбва да гледаме да омиротворяваме духоветъ, а не да ги дразнимъ, азъ пакъ бихъ препоръчалъ на г. министра да прибегне къмъ същата мѣрка.

Това е, което искахъ да кажа, и съжالياвамъ, че, като говорихъ отъ трибуната, г. председателътъ ми удряше звънеца.

Председателстващ Н. Найденов: Г. Нешков! Ако бихте се съобразили съ правилника, нѣмаше нито единъ пътъ да Ви ударя звънеца.

Г. Нешков (д. сг): Г. председателю! Азъ искахъ да се мотивирамъ. Вие сте търѣгли много по-обширни и разнообразни мотиви, а азъ бѣхъ доста скромень въ това отношение.

Председателстващ Н. Найденов: Вие може да защитавате локални интереси, но не правите разлика между гворене по принципъ по законопроекта и говорене при второто му четене. Сега всѣки народенъ представителъ отъ Тетеванско е готовъ да дойде да Ви възражава по отдѣлни пунктове на законопроекта и така нѣма да се свършатъ никога разискванията по принципъ. Може да посетите известни пунктове отъ законопроекта, за да илюстрирате вашата мисълъ, но не и да се спирате подробно върху тѣзи отдѣлни пунктове.

Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ вземамъ думата само за да обясня своя вотъ, който е вотъ принципиално противенъ на внесенния законопроектъ. Азъ ще гласувамъ противъ законопроекта по принципъ.

Споредъ мотивитъ на законопроекта, онова, което е диктувало дори и сегашното прекрояване, това сж стопански причини. Азъ сподѣлямъ мнението на г. министра на вътрешнитъ работи, че България би трѣбвало да има по-малки административни околийски единици и по-голямъ окръжи. И, наистина, реформата на покойния Каравеловъ да се намали числото на окръжитъ, т. е. да се увеличатъ границитъ, размѣритъ на окръжитъ, бѣ една щастлива реформа за България. Но намаляването на размѣритъ на околийтъ навремето не се постигна; и тогавашното правителство, по чисто финансови съображения, закри много околии, съ което развали цѣлостта на своята реформа. Неговата реформа тогава трѣбваше да съдържа увеличение границитъ на окръжитъ и намаление границитъ на околийтъ; то наистина увеличи границитъ на окръжитъ, но увеличи същевременно и границитъ на околийтъ. Въ това отношение реформата на покойния Каравеловъ страда действително и се налага единъ денъ, рано или късно, да бжде поправена въ туй второ отношение, като околийтъ въ България се намаляватъ по размѣри, за да може представителъ на държавната властъ да обикаля по лесно околията си и да прави по-лесно прегледъ на начина, по който функциониратъ държавнитъ служби и да упражнява своя контролъ.

Окръжитъ у насъ по принципъ сж създадени отъ двотѣ страни на Балкана. Тѣ представляватъ отъ себе си, поне въ първоначалния имъ видъ, единъ комплексъ отъ разни климати и отъ разни почви, защото всички окръжи у насъ се простиратъ отъ Балкана и отиватъ до Родопитъ или до Дунава и по този начинъ отъ едната страна се преминава отъ Балкана презъ Сръдна-Гора, презъ Тракийската низина и се отива до Родопитъ, а отъ другата страна се преминава отъ Балкана, презъ Дунавската равнина и се отива до Дунава. По този начинъ окръжитъ представляватъ отъ себе си голѣми и пълни стопански единици — комплекси, въ които самоуправителнитъ тѣла, каквито сж окръжнитъ съвети, могатъ да развиятъ една обширна дейностъ, която да застъпва всички стопански интереси. Това бѣ едно добро начало. На това добро начало се тури една пречка, като въ 1922 г., мисля, се създадохъ два окръга: Старозагорскиятъ и Хасковскиятъ, съ което се наруши принципа на този комплексъ отъ Балкана до Родопитъ. Въ бъдеще, ако ще трѣбва да увеличимъ размѣритъ на окръжитъ, има известни окръжи, които трѣбва обязательно да бждатъ закрити, за да можемъ да създадемъ истински комплекси окръжи, които трѣбва да съществуватъ въ България. Така напр. несъмнѣтелно е да има единъ Варненски и единъ Шуменски окръжи, когато Варненскиятъ окръжъ е съвсемъ малък, а Шуменскиятъ окръжъ може да погълне Варненския или обратно — Варненскиятъ да погълне Шуменския. Не се оправдава да имаме тѣзи два различни окръжи. Същото е и за Врачанския и Видинския окръжи. Не искамъ да нарушавамъ чувствителността на представителитъ на тѣзи окръжи тукъ, но искамъ да кажа, че се налага едно увеличение на размѣритъ на окръжитъ, за да може да представляватъ истински области, въ които да се твори, а не да представляватъ само изборни и други чиновнически единици, каквито представляватъ днесъ.

Но това не е предметъ на нѣколкото думи, които искамъ да кажа днесъ. За да стане едно рационално административно дѣление, нужно е да държимъ смѣтка за стопанскитъ интереси на населението. Станалото административно дѣление на страната следъ освобождението, въ 1880 г., е държало смѣтка повече или по-малко за тогавашнитъ икономически интереси и за тогавашната структура на населението. Въ съжностъ тогавашното административно дѣление е било едно горе-долу въпроизвеждане на турското административно дѣление. Това административно дѣление е било поправяно еднажъ, два, три пѣти и се е дошло до днешната форма. Обаче оттогава до днесъ не сж настанали никакви икономически сътресения, не сж настанали никакви съдбоносни революции въ нашето стопанско положение, които да налагатъ едно коренно препоправяне на разпредѣлението на околийтъ у насъ. Такова едно административно дѣление, което се основава на една икономическа база, може да стане само тогава, когато ние завършимъ голѣмата мрежа на желѣзнопѣтнитъ съобщения, когато построимъ всички тѣзи желѣзнопѣтни линии, които сме начертали сега, когато тѣзи линии се развиятъ и създадатъ новитъ центрове на търговия, мини, индустрия и производство и тѣзи нови центрове тогава сами се наложатъ като центрове на околии. Това не е станало, понеже нашата желѣзнопѣтна мрежа и индустриално обособяване въ този моментъ още не сж завър-

пени. Тогава кое ни кара да правимъ ново административно дѣление? Азъ намирамъ, че нѣма никаква нужда отъ такава административно дѣление. Ако имаше такава нужда, трѣбваше да я видимъ обосновава въ мотивитѣ на самия законопроектъ на г. министра. Г. министрътъ презъ лѣтото назначи една комисия, въ която влѣзоха много наши колеги. Хората си дадоха трудъ да обиколятъ България и може би иматъ приготвени доклади. Къде сж тѣзи доклади? За една такава реформа, каквато е административното дѣление, мене ми се струва, бѣше нужно, ако не г. министрътъ самъ да излѣзе съ обширни мисли, то поне тази комисия или нѣкой членъ отъ нея, народенъ представителъ, трѣбваше да излѣзе съ своя докладъ, за да можемъ ние, народнитѣ представители, да си дадемъ ясна смѣтка, защо тѣзи села отиватъ тамъ, защо онѣзи села отиватъ другаде, защо тази околия се създава, а не друга. Това не е станало и поради това ние се намираме въ мѣгла.

Тукъ, въ законопроекта, виждамъ да се създаватъ петъ нови околии. Защо петъ, а не шестъ, не две, не три — туй не е обяснено въ законопроекта. Ако г. министрътъ на вътрешнитѣ работи се е ржководилъ отъ стопански съображения, за да създадемъ новитѣ околии, азъ мисля, че туй негово желание не се оправдава съ никакви стопански съображения. Създава се напр. Кеманларска околия. Азъ не знамъ отъ освободението насамъ, поне доколкото се простиратъ моитѣ сведения, Кеманларъ да се е проявилъ като голѣма икономическа единица, или поне въ тая областъ да се е очерталъ нѣкакъвъ новъ икономически комплексъ, който ни налага още сега да създадемъ нова околия — Кеманларъ. Сжщото нѣщо е и за Новопазарската, сжщото нѣщо е и за Карабунарската. Има други центрове, които сж се издигнали отъ 20 години насамъ и които много по-наложително повеляватъ да ги изберемъ за околийски центрове. Нима Червенъ-Брѣгъ не е една по-важна икономическа единица, която се издига всѣки день предъ очитѣ ни, расте и дигтува да бжде околийски центъръ? Нима гара Левски, гара Тръмбешъ, гара Гълъбово и други гари, които се създадоха вследствие разширението на желѣзницитѣ, не сж естествени икономически центрове, които трѣбва да бждатъ избрани за центрове на околии? Едно рационално административно дѣление, което се ржководи отъ икономически съображения, трѣбваше да възприеме именно такива центрове и да ги направи околийски центрове, а не да възстановява старитѣ околии. Защото ако възстановимъ Кеманларската околия, ако възстановимъ Новопазарската околия, ако учредимъ Карабунарската околия, защо да не възстановимъ напримѣръ и Голѣмоконарската, и Кавалийската, и Искрецката, или Кесаревската? Нѣма изложено никакво съображение да изберемъ тѣзи, а не онѣзи мѣста за околийски центрове.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Имаше докладъ по тая работа.

Н. Стайновъ (д. сг): Ако имаше докладъ на комисията, съ който да ни бѣше обяснено това ясно, подробно, ако нѣкой нашъ колега, народенъ представителъ, членъ въ комисията, бѣше взелъ прѣвъ думата и ни обяснилъ основнитѣ, ржководнитѣ мотиви на комисията, ние пѣхмъ да бждемъ освѣтлени повече по въпроса. Ние обаче не сме освѣтлени и сме изправени предъ една дълга редица отъ центрове, отъ които се създаватъ нови околии, и ние се намираме въ мѣгла. Така напр., доколкото знамъ отъ мнението на комисията, Новоселската околия се създава, понеже Софийската околия брои повече отъ 110 села. Но на Новоселската околия се даватъ само 20 села. Нима съ тѣхъ ще се облекчи ролята на околийския началникъ, който, вмѣсто да обикаля 110 села, ще обикаля 90 села? Наистина, това е едно облекчение, но азъ мисля, че съ това не се постига целта, която е гонилъ г. министрътъ.

Освенъ това азъ мисля, че и самиятъ бюджетъ, който ние гласувахме, не ни обврзва да възприемемъ реформата, която г. министрътъ на вътрешнитѣ работи ни предлага, защото въ бюджетарната комисия бѣше казано, че ако Народното събрание не гласува тия петъ или шестъ околии, тѣ нѣма да се създадатъ, ще стане икономия въ бюджета. Вследствие на туй не трѣбва да се смѣтаме ангажирани отъ приетия вече бюджетъ, за да гласуваме непременно създаването на тия петъ или шестъ околии. Ако е толкова нужно за България създаването на нови околии, да го направимъ, както трѣбва, да намѣримъ пари; но съ 5 или 6 околии, г-да, не се разрешава голѣмия въпросъ за административното дѣление на България. Или

ние ще направимъ ново административно дѣление, като държимъ смѣтка за стопанскитѣ интереси, или нѣма да направимъ никакво дѣление.

Ето защо, като намирамъ, че законопроектътъ, внесенъ отъ г. министра на вътрешнитѣ работи, е ненавремененъ, е главно непъленъ и не отговаря на рационалното разпредѣление на територията на царството и тѣй като той не държи смѣтка най-главно за никакви коренни промѣни въ икономическото положение на страната, азъ за себе си поне заявявамъ, че ще гласувамъ противъ този законопроектъ за въвеждането на ново административно дѣление на царството.

Председателстващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Дебатитѣ по този законопроектъ показватъ, че въ Народното събрание наистина има една пълна независимостъ въ разбирането на всѣки народенъ представителъ, че всѣки народенъ представителъ е свободенъ да изкаже разбирането си върху единъ законопроектъ, даже и тогава, когато този законопроектъ излиза отъ правителството и той, народниятъ представителъ, се числи къмъ парламентарната група, която подкрѣпя това правителство.

Г. г. народни представители! Бързамъ да заявя, че азъ съмъ за законопроекта. Съображенията, които сж изложени въ законопроекта, ги възприемамъ. Неоспоримо е, че прекрояването на административното дѣление е нужно въ нашата страна. Но сжщо така е неоспоримо, че това коренно прекрояване, голѣмото прекрояване, което би трѣбвало да се направи въ административното дѣление, днесъ не можемъ да го направимъ. Г. министрътъ на вътрешнитѣ работи — а убеденъ съмъ, че и всѣки другъ министъръ на вътрешнитѣ работи би бързалъ да прокара тѣкова едно прекрояване — се задоволява днесъ да ни каже, че единичитѣ причини, поради които не може да се прокара коренното преобразование въ административното дѣление територията на царството, сж финансови. Възможно е тѣ да сж най-главнитѣ. Има и други причини, които не позволяватъ днесъ Народното събрание да се занимае съ това коренно прекрояване. Но отъ това не следва, че Народното събрание не трѣбва да възприеме това малко искане, което Министерството на вътрешнитѣ работи се стреми да прокара чрезъ настоящия законопроектъ. Ако ние не можемъ да избѣгнемъ всички онѣзи неприятности и прѣчки, които не позволяватъ да се прокара голѣмата административна реформа, азъ не виждамъ, защо да не прокараме днесъ, защо да не се съгласимъ да минатъ тия положения, които сж вложени въ законопроекта? Тѣ не сж всичкитѣ, които могатъ да станатъ — това е безспорно. Та и самиятъ г. министъръ на вътрешнитѣ работи ни го заявява: „Азъ бихъ желалъ да прекроявамъ, азъ имамъ за това своя проектъ, имамъ работата на специална комисия, която обстойно изучи всичкитѣ нужди на административното дѣление, но понеже не можемъ това да го прокараме, искамъ малкото“. Това малко не вреди, а само принася полза, заради това, защото действително онова, което се прокара въ законопроекта, може да спомогне за поправяне административното дѣление въ страната.

Азъ не мога да възприема, г. г. народни представители — и смѣтамъ, че никой не би трѣбвало да възприеме, и специално управникътъ на тази страна не би трѣбвало да възприеме — идеята, мисълта, че стопанскитѣ центрове наложително трѣбва да бждатъ и административни при опредѣляне на административното дѣление. Стопанскитѣ центрове ги създава животътъ, тѣ не се създаватъ съ закони. Тѣ сж нужни за стопанското развитие на страната и никой не може да ги промѣни или въ всѣки случай малко ще повлияе за тѣхното изменение или премѣстване, ако животътъ ги създава. Стопанскитѣ центрове се издигатъ и противъ закона, и въпреки закона. Това не значи, че ние въ административното дѣление на страната трѣбва да вървимъ непрѣмѣнно по пътя на стопанското развитие. Има и други въпроси, които сж отъ значение при опредѣляне на административното дѣление. Има общонародни, има висококултурни въпроси, които ние никога не трѣбва да изпускаме изъ предъ видъ, г. г. народни представители. Отъ това, че въ едно село платищата му позволяватъ, географическото му положение позволява да стане единъ стопански центъръ, значи ли, че ние трѣбва да го припомнимъ и за центъръ на нашето мѣстно управление, за центъръ на културното движение и организация? Можемъ

ли ние да изоставим създадени културни центрове и да кажемъ, че тамъ ние нѣма да желаемъ селянитѣ да дохождатъ по-често, да иматъ по-често съприкосновение съ издигнатитѣ въ културно и интелектуално отношение граждани, за да може по този начинъ да имъ се повлияе и да бждатъ напътствувани и освѣтявани по много въпроси? Ще можемъ ли ние да пренебрегнемъ това положение и да кажемъ, че единъ си градъ, понеже не е географически центъръ, той не е и стопански центъръ и ние не желаемъ да стоимъ въ него властитѣ, ние не желаемъ да се застави населението да отива въ тоя културенъ центъръ, да има по негова среда съ онѣзи граждани, които могатъ да му повлияятъ да бжде културно, интелектуално и морално въздигнато? Безспорно, че не. И тѣзи въпроси не могатъ да се пренебрегватъ тогава, когато се определя административниятъ центъръ на окръга и на околията.

Г. г. народни представители! Като се иматъ предъ видъ тия съображения, азъ смѣтамъ, че съ законопроекта ние не правимъ никаква пакостъ на нашата страна; ние вънасяме едно малко подобрене, много незначително, може би, но все пакъ улесняваме нашето население и нѣма защо, понеже не можемъ да направимъ многото, да откажемъ да направимъ малкото и да се обявяваме противъ такъвъ единъ законопроектъ.

И безъ туй г. министърътъ моли и иска съ този законопроектъ да прокара онѣзи промѣни, които сж най-необходими и които не влѣкатъ подиръ себе си голѣми разходи. Това сж съображенията. Ние се задоволяваме върху най-необходимото, както и съ онова, което нѣма да бжде свързано съ нови разходи за държавното съкровище.

Не бихъ желалъ да се простирамъ по мотивитѣ на законопроекта, но азъ ще моля г. министра на вътрешнитѣ работи, когато ще се разглежда тоя законопроектъ въ комисията, да има предъ видъ, че неговото министерство, може би, въ желанието си да излѣзе съ по възможностъ по-краткъ законопроектъ, не е могло да включи всичкитѣ онѣзи случаи за причисляването на известни села къмъ други общини, което не влече никакви нови разходи. Азъ ще моля това, което казвамъ, да послужи като поводъ на г. министра, за да се направятъ нужнитѣ поправки.

Азъ си позволявамъ да посоча следнитѣ.

С. Войница, Кулска околия, отдавна е заявило, направило е всичкитѣ постѣпки, нужни за това, за да бжде отцепено отъ Кулска околия и да бжде причислено къмъ Видинска околия. То се числи къмъ Царпетровската община, Кулска околия, която е на 5 или 6 км. далече отъ с. Войница, и за да отиде до нея, се минава презъ гори и долини — нѣма път; с. Войница е по-близо до с. Буковецъ, Видинска околия, съ което го свързва шосе. Дѣцата на войничани отиватъ на училище въ Буковецъ полесно, а не могатъ да отиватъ въ Царпетровската община, защото нѣма пътица, минава се презъ гори и долини. Та цѣлото население иска това нѣщо. Преписката е въ Министерството. Този законопроектъ можеше да се използва, за да се направи тази промѣна. Съ това ще се услужи на населението. Причислението на с. Войница въ Видинска околия и къмъ Буковската община е необходимо и заради това не сж нужни никакви разходи.

Като този случай, азъ съмъ убеденъ, че въ министерството има много други. Министерството може сега, при прокарването на този законопроектъ, да използва случая, за да се прокаратъ всичкитѣ тѣзи малки поправки, които сж отъ голѣма полза за населението и безъ никакви тежести за хазната, като съ това ще се избѣгнатъ и всички онѣзи пречки, които не позволяватъ да се направи голѣмата реформа.

Ето защо, азъ смѣтамъ, че въ комисията г. министърътъ ще бжде тѣй добъръ да покани своитѣ началници на отдѣления въ министерството да представятъ допълнително онѣзи поправки, които биха могли да станатъ, за да излезе законопроектътъ съ всичкитѣ най-необходими поправки, които нѣма да повлѣкатъ разходи за държавата.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата наредниятъ представителъ г. Иванъ Петровъ.

И. Петровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Ако у всички ни се е сложило убеждението, че административната карта на България трѣбва да претърпи известни корекции, азъ считамъ, че това трѣбва да стане не по тоя пътъ, по който то става сега съ внесеня законопроектъ. Познавайки нуждитѣ на известни крайща, въ които съмъ живѣлъ, които съмъ пребродилъ, азъ считамъ, че се налага не такава една административна корекция,

каквато се прави съ настоящия законопроектъ, ами едно ново административно прегрупиране. И въ това отношение сжжденията, които се изнесоха отъ преждеговорившитѣ, особено тѣзи отъ г. Стайновъ, азъ ги сподѣлямъ. Азъ забелѣвахъ усмивката у нѣкои народни представители, когато нѣкои отъ ораторитѣ загатваха за тѣхната избирателна колегия или за околията, въ която сж родени, изтъквайки нѣкои несъобразности въ законопроекта за административното дѣление и искайки тѣ да бждатъ направени или пъкъ законопроектътъ да бжде оттегленъ и да бжде изготвенъ новъ съ огледъ на стопанскитѣ нужди на страната.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Имайте възможностъ да кажете това другаде.

И. Петровъ (д. сг): Азъ искамъ да обърна вниманието повече на тѣзи народни представители, които сж усмивка слушаха това, което се говорѣше тукъ, които сж отъ столицата и най-малко сж бродили изъ околитѣ и най-малко сж се ерастнали съ нуждитѣ на населението.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Нѣма да се откажете отъ дружбашкия манталитетъ!

И. Петровъ (д. сг): Дколко моятъ манталитетъ о дружбашки, г. Пупешковъ, най-малко Вие сте мѣрдавини да го мѣрите. Мене дружбашитѣ не сж ме пратили тукъ, не съмъ тѣхенъ избранникъ, а Вие знаете кой Ви е избралъ Васъ.

Ц. Пупешковъ (д. сг): Приказки!

Председателствуващъ Н. Найденовъ: (Звъни)

И. Петровъ (д. сг): Моля Ви се, недейте ме предизвиква. — Азъ считамъ, че единъ народенъ представителъ, когато се явява тукъ да говори за околията, въ която е избранъ, или пъкъ за околията, въ която е роденъ, изтъквайки нѣкои несъобразности въ административното дѣление, не може да бжде обвиненъ, че не върши държавническа работа. Не вѣеки пътъ по държавнически работи се разисква тукъ, въ Народното събрание. Когато вие като държавници разрешавате единъ въпросъ, може би, противъ волята на всички долу, противъ волята на една голѣма невежествена маса, вие тогава играете ролята на ржководачи, на хора, които поематъ отговорностъ да извършатъ едно добро дѣло. Но когато вие се занимавате съ административно прегрупиране и изтъквате кое село къмъ коя околия да отиде или къде трѣбва да бжде околийскиятъ центъръ, вие тогава не вършите кой знае каква голѣма държавническа работа — вие вършите това, което се налага отъ мѣстнитѣ нужди, стопански, икономически, съобщителни и пр. И когато тѣзи нужди бждатъ добре задоволени, съ това вие сте разрешили най-добре и държавния въпросъ.

Ето защо, когато се разглежда този законопроектъ, бждете малко по-толерантни и спокойни, недейте превъсва, недейте се нервиратъ много по едни такива чисто локални въпроси, защото съ това издавате, че сте пристрастни, че имате прѣстѣ. Бихъ желалъ да вземате думата, когато се разискватъ голѣми държавнически въпроси и да се изкажете. Но тогава вие се спотайвате, а когато дойде да се разискватъ локални въпроси, където имате прѣстѣ, тогава се нервирате, тогава се възбуждате. Какво искате вие: да не се приказва дали единъ околийски центъръ да се премѣсти отъ едно мѣсто на друго или не? Ами че когато нѣкой отъ насъ отиде въ своята избирателна околия, за да даде предъ избирателитѣ си отчетъ за дейността на Народното събрание и имъ каже, че околийскиятъ центъръ е премѣстенъ въпреки волята на населението, тѣ нѣма ли да го попитатъ: „Ами ти, като нашъ мандаторъ, какво направил, изпълнил ли дълга си, освѣтили ли Народното събрание за нуждитѣ на нашия край?“ — не вече като партизанинъ, но като представителъ на онзи край. Вие, г. Чирпанлиевъ, който се усмивхате — не познавамъ селата въ Чирпанско, не зная какъ сж групирани и какви сж мѣстнитѣ имъ нужди — когато ще говорите за нашия край като човѣкъ, избранъ отъ тамъ, ще говорите съ познаване на въпроса, азъ ще Ви слушамъ, и когато ме убедите, ще гласувамъ за Вашето предложение.

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Не се усмивхамъ, г. Петровъ. Азъ Ви казахъ: ако по принципъ сте противъ този законопроектъ, имахте възможностъ да кажете това другаде, а за локалнитѣ интереси можете да говорите тукъ.

Не сте правъ, като се противопоставяте по принцип на законопроекта.

И. Петров (д. сг): Както виждате, говоря по принцип за законопроекта. Считамъ, че сега е моментътъ всеки единъ народенъ представител, познавайки добре условията въ мѣстото, където той работи, мѣстото, където е роденъ или където е избранъ, да каже това, което е отъ съществено значение за насъ, за да го изслушаме, да го вземемъ въ съображение и да направимъ нужнитѣ корекции.

Казво е голѣмъ държавнически въпросъ — това е много относително. Като отидете въ Трънско или Ябланско, та ще видите тамъ селянина да се занимава съ голѣми обществени въпроси? Той иска само спокойствие. Той ви казва: „На васъ сме оставили да ни управлявате“, обаче, не му е безразлично дали ще измине 40—50—60 км., за да се яви като свидетелъ въ едно мирово съдилище или за да отиде въ Земледѣлската банка или въ телеграфо-почтенската станция и пр. и ще изгуби три дни или ще употреби само 2—3 часа, за да отиде до околнѣския центъръ да си свърши работата и да се върне. Това е важно за него, отъ това той ще разбере, доколко вие се вслушвате въ неговитѣ думи; той голѣма политика не прави, а гледа доколко се отзовавате на неговитѣ болки. Така е съ този въпросъ, така е и съ другитѣ въпроси, които има да разискваме: за овошарството, за ракиджилъка и пр. При разрешаването на въпроситѣ трѣбва да бъдатъ взети въ съображение нуждитѣ, болкитѣ на известни крайща.

Е добре, г. г. народни представители, тъй както ние законодателствуваме сега, азъ мисля, че избиваме малко на дружбащина. Защо? Защото всички констатираме, че този законопроектъ е малко парчелинъ; той ще допринесе нѣщо, но не разрешава въпроса напълно. Е, щомъ не разрешава въпроса напълно, защо да не огложимъ разглеждането му, за да може да се проучи този въпросъ по-добре? Азъ мога да ви изтъкна много несъобразности, много противоречия между мотивитѣ къмъ законопроекта и самия законопроектъ.

Изтъкнаха се отъ говорившитѣ несъобразности въ административното дѣленіе, за които тукъ е ставало дума и по-рано. Г. Падаревъ, който дойде на трибуната да защити законопроекта, и той изтъкна такива. Азъ мога да ви посоча примѣри за много села. Ще ви кажа напр. за нашия край. С. Угърчинъ, Ловчанско, иска да отиде въ Луковитска околия.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Имате грѣшка.

И. Петров (д. сг): Има решение на общинския съветъ, което е пратено въ Министерството на вътрешнитѣ работи, г. Семерджиевъ.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Имате грѣшка. Тѣ искатъ да бъдатъ отдѣлна околия, а не да отидатъ къмъ Луковитска околия.

И. Петров (д. сг): Това е, може би, казано на Васъ, но има протоколъ на общинския съветъ — искатъ да отидатъ къмъ Луковитска околия. Азъ не искамъ да разрешаваме сега тоя въпросъ, но искамъ да изтъкна, че не е взето въ съображение това, което е искано отъ с. Угърчинъ. Сжшо такъвъ въпросъ има и за Ябланска околия, за която говори г. Нешковъ. 18 общини пращатъ протоколи при г. министра и заявяватъ: „Искаме околнѣски центъръ да бъде Ябланица“, а само 4—5 общини искатъ центъръ да бъде Тетевенъ, и йокъ — въпросътъ се разрешава въ полза на Тетевенъ. С. Голѣма-Бръсница толкова време иска да отиде къмъ Луковитъ, а с. Златна-Панега — къмъ Ябланица, обаче, тѣхното искане не е взето подъ внимание. Има много въпроси, г-да, въ свръзка съ административното дѣленіе, при разрешаването на които трѣбва да се съобразяваме съ нуждитѣ на населението. Както казахъ, онѣзи хора тамъ долу не се занимаватъ съ голѣми държавни въпроси, но когато ги засегнешъ болезнено, това ги обижда, тѣ се считатъ пренебрегнати, тѣ считатъ, че се правятъ партийни смѣтки и че ставатъ жертва на домогвания. Не искамъ да се впушамъ въ подробности, да ви чета телеграмитѣ, които съмъ получилъ отъ различни крайща на България, въ които се протестира, заедно едини села се пращатъ въ други околии, безъ да сж искали тѣ това, а исканията на други да бъдатъ премѣстени сж и норираны. Създава се убеждението, че който днесъ е посиленъ, по-близъкъ, по-влиятеленъ, успѣва да прокара своето. Това не трѣбва да става.

Ето защо, азъ, изхождайки отъ съображения чисто стопански, считамъ, че трѣбва да се направи една по-съвършена административна карта на България. Съ това ще удовлетвориамъ нуждитѣ на самото население и ще изпълнимъ дълга си като народни представители, загрижени за съдбата на населението долу и отстоявайки неговитѣ непосредствени нужди.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата народниятъ представител г. Иванъ Черневъ.

И. Черневъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Въ мотивитѣ къмъ законопроекта е казано, че вслѣдствие на финансово притѣснение той не задоволява напълно нуждата отъ едно ново административно дѣленіе и се ограничава само съ създаването на нѣколко околнѣски центрове. Това се прави, както азъ смѣтамъ, по смѣтка на днешното правителство, по съображения, които то само знае. Още въ началото на мотивитѣ къмъ законопроекта се казва, че се създали нови стопански срѣдища, които измѣстили старитѣ такива, поради което се налага едно ново административно дѣленіе. Наистина, налага се едно ново административно дѣленіе на страната, обаче, азъ не мога да се съглася да се измѣнява административното дѣленіе съ такива законопроекти, като настоящия, който засѣга само нѣколко околнѣски центрове и общини, и да се създава поводъ всеко едно правителство да прави такива частични промѣни въ административното дѣленіе. Налага се едно ново общо административно дѣленіе, съ огледъ на икономическитѣ нужди на населението и на по-доброто администриране.

Заради туй азъ смѣтамъ, че най-вече днешното правителство, което има претенцията да представлява най-интелигентнитѣ слоеве въ страната, ще трѣбва да вземе грижата да ни сезира не съ такива парчелинни законопроекти, като настоящия, а съ единъ законопроектъ за административно дѣленіе, при изработването на който да бъде взето предъ видъ мнението на всички политически течения въ страната.

Съ тѣзи нѣколко думи азъ привършвамъ, смѣтайки, че нашата група се солидаризира съ мене и ще се противопостави на такива парчелинни законопроекти, като тоя, който ни е представенъ за разглеждане.

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Има думата г. министрътъ на вътрешнитѣ работи и народното здраве.

Министръ И. Русевъ: Г. г. народни представители! Всекога, когато Събранието е било сезирано съ въпроси отъ областта на административното дѣленіе на страната, сж се възбуждали голѣми прения, разборъте е билъ твърде обширенъ и даже въ известни случаи сж били влагани твърде голѣми страсти при разглеждането на положенитѣ въпроси. Днешниятъ случай, обаче, е единъ отъ случаетѣ, при който най-малко прения и най-малко страсти се влагатъ, за да не кажа почти никакви. Пренията сж били голѣми не само затуй, че административното дѣленіе на страната е въобщо единъ въпросъ твърде важенъ; но само затуй, че се иска да се създадатъ условия за едно по-добро администриране на страната отъ страна на държавната власт, както и да се създадатъ условия, щото самоуправителнитѣ тѣла да изпълняватъ по-добре своитѣ си предназначения, но и затова, защото, криво или право, г. г. народнитѣ представители, колкото по конституцията и да сж представители на интереситѣ на цѣлата страна, съзнателно или несъзнателно, чувствуватъ себе си, че сж представители и на интереситѣ на своята избирателна околия и често пакти искатъ да се предпазятъ отъ мълви — които всеки пакти, като мълви, сж несправедливи — да не се каже, че „нашиятъ“ народенъ представител не се застъпва за нашитѣ мѣстни интереси, които всекога, като мѣстни, сж егонистични и често пакти противоречиви на общитѣ интереси на страната. Отъ освобождението на България досега никога не е билъ внасянъ законопроектъ, който да обхваща цѣлото административно дѣленіе на страната. И азъ лично не смѣтамъ, че ще трѣбва нѣкога да внесе единъ такъвъ законопроектъ; лаская се да съмъ убеденъ правилно, че не ще дойде време, когато който и да е министръ ще пожелае да внесе единъ законопроектъ, който да засега цѣлото административно дѣленіе на страната. Всички законопроекти сж за поправки въ административното дѣленіе. Такива, г-да, ще се внасятъ постоянно и занаяредъ. Колкото и административното дѣленіе на една страна трѣбва да бъде трайно и да се отли-

чава съ по-голяма трайност — защото населението свиква съ известни центрове, завъждат се връзки и не бива така лесно да се чупят и късат тия връзки — все пакъ има възможности, належащи нужди, които тръбва да се удовлетворяват, а за да се удовлетворят, необходимо става да се внесат известни поправки въ административното дѣлене на страната.

Въ Министерството на вътрешнитѣ работи сж постъпили твърде много искания отъ населението да се направятъ известни поправки въ административното дѣлене на страната. Поради туй, министерството прибѣгна къмъ едно основателно изучаване на всички тия искания. Азъ заповѣдахъ на окръжнитѣ управители, тѣ отъ своя страна да изучатъ исканията на населението. Събра се доста материалъ въ Министерството на вътрешнитѣ работи. Следъ първата сесия на Събраниято биде назначена една комисиия, която да изучи този материалъ, па и сама, отъ своя страна, да направи изучавания и да установи какви именно поправки тръбва да се направятъ въ административното дѣлене. За ръководство на тази комисиия азъ дадохъ следующитѣ ръководни начала, които, ако си спомняте, инцидентно азъ нѣколко пѣти съмъ споменаваля тукъ.

Първо, общинитѣ у насъ тръбва да бъдатъ голѣми, защото сегашнитѣ общини въ голѣмата си частъ сж твърде малки и нѣкои едва издържатъ своитѣ си общински управления, като не имъ оставатъ никакви средства, както се казва „да забиятъ нѣкой гвоздей“, а камо-ли да помислятъ да направятъ нѣщо въ своята община. Не е правъ г. Кръстевъ, който казва, че стремлението въ нашия народъ е да се групиратъ общинитѣ. Тѣмо обратното е вѣрно: всичкитѣ села искатъ да се цепятъ и безогледно да се цепятъ. При мене сж дохождали депутации отъ села да молятъ да се цепятъ. И когато влѣзете въ споръ съ тѣхъ, тѣ казватъ: „Тѣ е, но по-добре е да си бждемъ нѣкакъ си отдѣлно“. Азъ много подобни искания не съмъ удовлетворявалъ и затуй нѣкои преписки по таква поводъ стоятъ въ министерството, не имъ давамъ ходъ, освенъ тогава, когато виждамъ, че при такива цепения и въ старата, и въ новата община остава достатъчно население, за да може да поддържа не само общинското си управление, но и да останатъ средства да се извърши каквато и да е друга работа въ селото — напр. поне да си поправятъ селската чешма. Идушата сесия ще се внесе законопроектъ за общинитѣ и тогава вие ще бждете властни да установите единъ принципъ, върху който да легне групировката на общинитѣ.

По отношение на околитѣ азъ смѣтамъ, че ще бжде добре да се възприеме по-малката околия. Околията е основната административна единица, където държавната властъ започва да администрира. Азъ бихъ желалъ околитѣ да бждатъ такива, щото действително администрацията въ околията да се приближи къмъ населението и да има възможностъ да изпълни своитѣ задължения по администрирането на страната. Днесъ, г-да, вие имаме околии, които сж по-голямѣ отъ нѣкои окръзи. Напримѣръ Софийската околия има близо 150 хиляди жители. Съгласете се, че никакъвъ околийски началникъ, никакъвъ администраторъ не може да изпълни своитѣ длъжности въ такава една голѣма околия. А такива като Софийската сж: Търновската, Пловдивската, Шуменската и т. н.; следователно, става наложително необходимо да се намалатъ тия околии, за да се даде възможностъ администрацията да се приближи къмъ населението и населението по-лесно да удовлетворява своитѣ нужди, когато бжде задължено да отива при държавната властъ.

Отъ друга страна, г-да, нашитѣ граници се измѣниха. Държавна необходимостъ е да създадемъ известни административни центрове отъ населени пунктове край границата, които центрове сж твърде много нужни по много причини, които нѣма защо да ги излагамъ. Нека ви кажа, че нѣкои отъ нашитѣ съседи иматъ погранични околии само съ 7—8 хиляди жители. Следъ измѣнение на границитѣ налага ни се да създадемъ нѣкои околии край границитѣ. Когато ще дойде да се говори за окръжитѣ, ще говоримъ и за тѣхъ. Азъ смѣтамъ, че окръжитѣ тръбва да бждатъ по-малко по брой, но да бждатъ по-голямѣ — окръжнитѣ управители нѣматъ толкова много работа съ населението — за да можемъ да създадемъ на окръжнитѣ съвети повече средства, за да могатъ да проявятъ по-добра стопанска, културна и друга дейностъ.

Азъ благодаря на г. г. членоветѣ на комисията, дето си изпълниха добросъвестно своя дългъ. Членоветѣ на тая комисиия пребродиха България да се удостоверятъ на мѣстото, дали исканията на населението сж оправдани и дали тръбва да бждатъ взети подъ внимание. Не ще и

дума, че никакво човѣшко дѣло не е свършено. И много отъ г. г. народнитѣ представители искрено могатъ да бждатъ убедени въ това, че въ законопроекта има известни грѣшки. И самъ азъ не смѣтамъ, че нѣкога може да има единъ законопроектъ, който да не носи нѣкакви грѣшки. Въ комисията по Министерството на вътрешнитѣ работи всѣки единъ отъ г. г. народнитѣ представители може да види цѣлия материалъ, събранъ по този случай, да изкаже своето мнение и тогава и комисията, и азъ лично ще бждемъ твърде доволни и благодарни за изказанитѣ тамъ мнения. Мога да ви уверя, че тия поправки, които се искатъ сега да се направятъ въ административното дѣлене по отношение на околитѣ, не сж внесени, г-да, отъ абсолютно никакви амбиции и никакви честолюбия. Още по-малко е внесенъ нѣкакъвъ патриотизъмъ, който се продава и купува по пазарища и кръчми. Депутации пдватъ, телеграми има, по има депутации и депутации, има телеграми и телеграми. По тоя случай азъ мога да ви съобщя и факта, че има телеграми съ подписи на хора, които никога не сж си дали съгласието да ги подпишатъ и после сжщитѣ хора сж нови телеграми сж опровергавали подписа си. Напротивъ, мога да потвърдя едно, че твърде малко, за да не кажа никакъ, сж хората, които сж се противопоставили на постановяленията на този законъ. И действително, азъ бихъ ви молилъ да обърнете внимание на това, кои нови околии се създаватъ. Настоящиятъ законопроектъ не създава нѣщо ново, той по-скоро възстановява нѣкои стари околии. Азъ мисля, че съображенията, по които по-рано сж се унищожавали околии, а именно по чисто бюджетни икономии, сж били погрѣшни съображения. Административнитѣ единици не се унищожаватъ, само за да се направи икономия отъ заплатитѣ на единъ или другъ околийски началникъ, както и околията не се създава, за да се създаде възможностъ на населението въ единъ или другъ градъ да получи като доходъ заплатитѣ на нѣколко души чиновници. Дали да се създаде единъ околийски центъръ и да се постави на едно или друго мѣсто, това нѣма толкова общо съ стопанскитѣ интереси на даденъ пунктъ, защото стопанскитѣ развой на околията не се създава отъ околийския началникъ. Него го създаватъ други условия — създаватъ го съобщенията, създава го предприемчивостта на населението, създава го обстоятелството, доколко има условия да се приложи тая предприемчивостъ и т. н. и т. н.

Както казахъ, околийскитѣ центрове и околитѣ, изключително се създаватъ отъ желанието по-добре да се администрира и населението да се облекчи въ сношенията си съ държавната властъ. Благодарение на тия изучавания, въ България тръбваше да се създадатъ нови, или по-скоро да се възстановятъ старитѣ околии, повечето градски и нѣколко селски. И азъ имамъ намѣрението и голѣмото желание да ви сезирамъ, г. г. народни представители, и да ви моля да се съгласите всички стари околии изведнажъ да се възстановятъ. Но бюджетътъ тази година не можеше да понесе всичкитѣ тия околии. Обаче, отъ това не следва, че вие не тръбва да създаваме тази година онова, което е по-наложително необходимо и което бюджетътъ можеше да понесе. Вие вече гласувахте бюджета на Министерството на вътрешнитѣ работи, съ който бюджетътъ се създаватъ 7 нови околии. Тия околии действително сж твърде необходими. И обърнете, моля ви се, внимание: Романларската, Балбунарската и Новопазарската околии, които се създаватъ, всичкитѣ сж на добруджанската граница. Това сж центрове, които замѣстватъ срещуположнитѣ стари околийски центрове, които имаме и които отидоха въ Ромѣния. Днесъ административнитѣ центрове по добруджанската граница отстоятъ твърде далечъ и се чувствува липса на такива центрове по тая граница. Четвъртата околия е Карабунарската, която се отдѣля отъ Бургазката. Преди всичко, Бургазката околия е една отъ голѣмитѣ околии. Съобщенията тамъ сж твърде лоши. Достатъчно е да знаете, че има села, жителитѣ на които, за да отидатъ въ околийския центъръ въ Бургазъ, тръбва да пропътуватъ мѣста безъ посета, по кални междуселски пътища, повече отъ 100 километра. Може би и благодарение на туй, че липсватъ повече околийски центрове, тамъ се развива и разбойничеството. Въ Карабунарската околия, която сега се създава, вирѣше голѣма частъ отъ разбойничеството, което се прояви миналото лѣто. Петата околия е Врѣзничката. Тя е на сръбската граница. Шестата околия е Новоселската. Както ви казахъ, г-да, Софийската околия е нетърпимо голѣма. Азъ бихъ искалъ още тая година и Новоселската, и старата Исирецка околия да се отдѣлятъ отъ Софийската, но по финансови съображения това не бѣ въз-

можно да стане. Сега за сега възстановяваме само старата Новоселска околия. Седмата околия, която се създава, е Ихтиманската околия. Населението на Ихтиманско, което сега е във Самоковската околия, за да отиде въ Самоков зимно време, тръбва да дойде по железницата въ София и отъ тукъ да ходи още 60 километра до Самоков. Наложително необходимо е тази околия, която е съществувала по-рано, да се възстанови. Осмата околия, която се създава, е Хасковската градска околия. Градътъ Хасково, който имаше около 15 хиляди жители до войната, днесъ брой 45 хиляди жители, повечето бължанти, и едно голъмо число работници. Необходимо е да има една непосредствена управляюща града Хасково администрация. Както виждате, създаватъ се тѣзи околии, които е наложително необходимо да се създадатъ.

Що се касае до това, една община отъ една околия да иде къмъ друга, комисията по Министерството на вътрешнитѣ работи ще има възможностъ да разучи събрания доста голъмъ материалъ, който ще ѝ бѣде представенъ, и ще се произнесе. Ако ти намѣри, че нѣкои размѣствания сж вредни за населението, никой нѣма да прави въпросъ отъ това и тѣ ще се поправятъ.

При тия условия, г-да, азъ бихъ ви молилъ твърде много да приемете законопроекта по принципъ, убедени, че ще внесете една поправка въ нашего административно дѣлене, отъ която населението ще остане твърде доволно. Моля да ме върватъ, че населението въ тия околии постоянно запитва, кога най-после ще мине този законопроектъ презъ Камарата, защото за това население е необходимо да има нови околийски центрове, независимо отъ чисто държавнитѣ интереси, поради които се създаватъ една частъ отъ тѣзи околии по границата.

Моля, г-да, да приемете законопроекта по принципъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ Н. Найденовъ: Ще пристѣпимъ къмъ гласуване. Моля ония г. г. народни представители, които приематъ на първо четене законопроекта за възвѣдане измѣнение на административното дѣлене територията на царството и да се изпрати въ съответната комисия, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ще пристѣпимъ къмъ разглеждане на първа точка отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за бюджета на разнитѣ фондове за 1925/1926 финансова година.

Моля г. секретаря да го прочете.

(Председателското мѣсто се заема отъ председателя)

Замѣстникъ-секретарь Р. Василевъ (д. сг): (Прочита изцѣло законопроекта — вж. приложение № 69, Т. I)

Председателъ: Има думата народниятъ представител г. Цочо Братановъ.

Ц. Братановъ (с. д): Г. г. народни представители! Вземамъ думата по законопроекта, само за да отбележа едно обстоятелство, което смѣтамъ, че трѣбва да го знаете.

Миналата година приемхъ закона за трудовитѣ земеделски стопанства. Сега е случилъ да видимъ, какъвъ е резултатътъ отъ този законъ. Азъ трѣбва да заявя, че имахъ желание да дамъ едно изложение върху това, което е извършено по приложението на този законъ. Въпреки трикратната ми молба къмъ г. директора на трудовитѣ земеделски стопанства да ми даде статистики или да ми даде протоколитъ, за да мога самъ да си извѣтка статистикитъ, това ми се отказа и затова азъ протестирамъ отъ това мѣсто противъ действията на този български чиновникъ.

Азъ трѣбва да ви обърна вниманието, особено на тия, които носятъ отговорностъ за управлението, че въ Дирекцията на трудовитѣ земеделски стопанства ставатъ работи, които единъ день, когато се анкетиратъ, ще поставятъ много души въ положението да се питатъ, какъ е било възможно това. Отъ една година съществува положение въ Дирекцията на трудовитѣ земеделски стопанства, че се взематъ въ двойни размѣри пжтни и дневни за анкети при различнитѣ случаи. Даже наши колеги, народни представители, на които имотитѣ сж били анкетирани, сж плащали пжтни и дневни пари въ двоенъ размѣръ. По кой законъ и на какво основание дирекционното управление може да върши тия беззакония? Независимо отъ това, въ закона бѣха фиксирани срокове, въ които дирекцията да извърши отчуждаванията; въ закона се предвиждаше едно бързо ликвидиране на този въпросъ, обаче, дирекцията го протака до безконечностъ. Персоналътъ на

тази дирекция съставлява една пета отъ персонала на едно министерство. Има 78 секретарь-касиери въ околийскитѣ комисии на трудовитѣ земеделски стопанства, които нѣма какво да работятъ. Азъ имамъ сведения за нѣколко околии, където назначенитѣ секретарь-касиери се чудятъ просто какво да работятъ, защото съ отчуждаването на голъма частъ отъ частнитѣ имоти е ликвидирани. Не искамъ да говоря повече, само ще ви кажа, че отъ приложението на закона за трудовитѣ земеделски стопанства досега азъ, социалистъ, съмъ дошълъ до убеждението, че най-разумното е да му се тегли калемътъ, за да не се слѣва нашето земеделско производство. Приложението на закона е фалирало — това е фактъ.

Ето защо, азъ бихъ молилъ г. министра на финанситѣ и г. министъръ-председателя да се тури кръстъ на фонда за трудовитѣ земеделски стопанства, защото нѣма нужда да се оголва българскиятъ данъкоплатецъ съ 48 милиона и 700 хиляди лева.

В. Домузчиевъ (н. л): Предложението за отмѣненето на закона азъ ще го подпиша.

Председателъ: Понеже никой не иска думата, ще полова законопроекта на гласуване. Които приематъ на първо четене законопроекта за бюджета на разнитѣ фондове за 1925/1926 финансова година, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Понеже по другитѣ законопроекти, които сж на второ четене, комиситѣ още не сж готови, ще преминемъ къмъ точка 11 отъ дневния редъ — второ четене законопроекта за горитѣ.

Моля г. докладчикъ да го докладва.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„ЗАКОНЪ за горитѣ“.

Председателъ: Ще поставя на гласуване заглавието на законопроекта. Ония отъ васъ, които го приематъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Глава I.

Горска собственост“.

Председателъ: Които приематъ заглавието на глава I, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 1. Горитѣ и горскитѣ (планинскитѣ) пасища въ Царството сж обществени и частни.

Обществени сж: държавнитѣ, общинскитѣ и принадлежащитѣ на общественитѣ учреждения (окръжния, училища, читалища, църкви, манастири, джамии и др.) гори и горски пасища.

Държавни сж ония гори и горски пасища, които не принадлежатъ нито на частни лица, нито на общини и други обществени учреждения, а така сжщо тия въ яйлацитѣ (лѣтнитѣ пасища) и къшлацитѣ (зимнитѣ пасища).

Общински сж горитѣ (съ пасищата въ тѣхъ), които сж отстъпени отъ държавата на нѣкой градъ или село за вѣчно ползуване (балталъци), а така сжщо и ония гори и горски пасища, които съставляватъ частни имущества на общинитѣ.

На общественитѣ учреждения (светски и църковни) принадлежатъ горитѣ и горскитѣ пасища, които имъ сж отстъпени отъ древно време за вѣчно ползуване, или сж придобити и се владѣятъ отъ тѣхъ като частни имущества.

Частни сж ония гори и горски пасища, които принадлежатъ на частни лица (физически и юридически)“.

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 1. Които приематъ чл. 1, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 2. Правото на паша и водопой, което частни лица, общини и други обществени учреждения притежаватъ въ яйлацитѣ и къшлацитѣ, се отчуждава въ полза на държавата, по реда, указанъ въ настоящия законъ.“

По същия начин се отчуждават и изкуственитѣ залесявания въ яйлацитѣ и къшлацитѣ, извършени отъ тѣхнитѣ владетели“.

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 2. Които приематъ чл. 2, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 3. Кои земи сѣ яйлаци и къшлаци, а така сѣщо границитѣ и пространството имъ и оценката на правото за ползуване отъ пашата и водопоа и на изкуственитѣ залесявания въ тѣхъ, опредѣля комисия, назначена отъ Министерския съветъ, въ съставъ: членъ отъ апелативния съдъ, единъ горски инспекторъ, окръжния управителъ, окръжния финансовъ началникъ и членъ отъ окръжния съветъ.“

Оценката на правото за ползуване отъ пашата и водопоа се опредѣля въз основа на срѣдния годишенъ приходъ презъ периода 1919—1923 г., отъ пашата и водопоа, като се вземе предъ видъ пространството само на естественото пасище (полянитѣ и рѣдинитѣ) въ границитѣ на яйлака или къшлака, но не и на опожаренитѣ или по другъ нѣкакъвъ начинъ обезлесени мѣста. Така установения приходъ се умножава 15 пѣти, за да се получи обезщетението, което трѣбва да се заплати.

Протоколитѣ на комисията се утвърждаватъ отъ Министерския съветъ и съставляватъ пълно доказателство въ полза на държавата до доказване противното по чл. 4 ал. 2 отъ настоящия законъ.

За деня, въ който ще действува комисията, се разгласява въ съответнитѣ общини най-малко 1 месецъ по-рано.

Сѣщата сила и значение иматъ и протоколитѣ, съставени досега въз основа на чл. 1 отъ закона за горитѣ отъ 1904 г. и чл. 5 отъ сѣщия законъ отъ 1922 г.“

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 3. Които приематъ чл. 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 4. Протоколитѣ, за които е речъ въ чл. 3, се обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“ и могатъ да бъдатъ обнародвани отъ заинтересованитѣ въ тримесеченъ срокъ отъ обнародването имъ: а) относно характера на земитѣ — по общъ исконъ редъ, и б) относно оценката на отчужденото право за ползуване отъ пашата и водопоа и на изкуственитѣ залесявания — по реда, установенъ въ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза.“

Искътъ по буква а — за собственост, може да се основа само на това, че комисията неправилно е окачества имота като яйлакъ или къшлакъ, като въ подкрепа на това се представятъ стари и автентични документи, съ които се удостоверява пълното право на собственостъ върху имота, като гора. Не се допуска доказването, че самораслитѣ дървета върху мерийска и вакъфска земя сѣ станали собственостъ на владетеля на земята.

Необжалванитѣ по тоя редъ протоколи добиватъ значение на влѣзли въ законна сила решения, издадени въ полза на държавата, както по отношение въпроса за собствеността, така и относително стойността на отчужденото право за ползуване отъ пашата и водопоа и на изкуственитѣ залесявания“.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ангелъ Станковъ.

А. Станковъ (р): Само едно обяснение да даде г. докладчикътъ. Въ този членъ се казва: (Чете) „Не се допуска доказването, че самораслитѣ дървета върху мерийска и вакъфска земя сѣ станали собственостъ на владетеля на земята“. Ами ако за това има съдебни решения?

Т. Влайковъ (д. сг): Има такива случаи.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Въ свързка съ чл. 4 и въ свързка съ всички решения на арбитражнитѣ съдилища, азъ бихъ желалъ да знамъ, какво ще правимъ съ горитѣ въ новитѣ земи?

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Въпросътъ за горитѣ въ новитѣ земи се урежда въ чл. 18 отъ законопроекта.

Сега по обяснението, което иска г. Станковъ. Споредъ смисъла, който вложи комисията въ този текстъ, не се допускатъ никакви доказателства, че самораслитѣ дървета върху вакъфска и мерийска земя сѣ собственостъ на владетеля на земята.

А. Станковъ (р): Но ако има съдебни решения, влѣзли въ законна сила?

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): И това не се допуска съ този текстъ.

В. Ганевъ (д. сг): Обезсилватъ ли се съдебнитѣ решения?

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Не се обезсилватъ.

В. Ганевъ (д. сг): Тогава?

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Ако има влѣзли въ законна сила решения, тѣ си оставатъ въ сила. Ние изхвърлихме едно разпореждане въ стария законъ, съ което не се признаваха съдебнитѣ решения, влѣзли въ законна сила. Съ законъ не може да се отмѣнятъ влѣзитѣ въ законна сила решения. Сѣщиятъ случай е и тукъ.

Председателъ: Следъ обясненията на г. докладчика ще поставя на гласуване докладвания членъ. Които приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 5. Горитѣ въ яйлацитѣ и къшлацитѣ, които не се владѣятъ отъ държавата, се завладяватъ отъ нея веднага, следъ като комисията по чл. 3 опредѣли яйлашкия или къшлашкия характеръ на земитѣ.“

Правото на паша и водопоа и изкуственитѣ залесявания въ сѣщитѣ се отчуждаватъ съ спешностъ за завладяването по реда, указанъ въ гл. VII отъ закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза“.

Председателъ: Ще положи на гласуване чл. 5. Които приематъ чл. 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 6. Обезщетението за отчужденитѣ право на паша и водопоа и изкуствени залесявания въ яйлацитѣ и къшлацитѣ може по искане на правонемеющия, ако такъвъ е община или друго обществено учреждение, да се замѣни съ отстъпване на вѣчни времена приходитѣ, които ще се получаватъ всека година отъ пашата и водопоа въ сѣщия яйлакъ или къшлакъ.“

Въ такъвъ случай начинътъ за използваване на пашата всека година се опредѣля въ съгласие съ правонемеющата община или друго обществено учреждение, като се спазватъ постановленията на чл. чл. 109 до 115 отъ настоящия законъ.“

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 6. Които приематъ чл. 6, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете) Въ представения проектъ отъ комисията сѣ пропуснати думитѣ „и общини“ следъ думитѣ „частни лица“. Като се прибавятъ, чл. 7 става така: (Чете)

„Чл. 7. Правото, което частни лица и общини иматъ върху пашата и водопоа въ общинскитѣ гори и горски пасища, се отчуждава въ полза на съответната община. Разпорежданията на чл. 3 относно оценката на отчужденото право ваятъ и за тоя случай.“

Отчужденето се извършва, по решение на общинския съветъ, отъ комисия назначена отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

Решението на комисията се утвърждава отъ сѣщия министъръ и може да бъде обтжжено отъ недоволната страна само относно оценката на отчужденото право, по реда предвиденъ въ закона за отчуждаване недвижими имоти за държавна и обществена полза, въ едномесеченъ срокъ отъ връчването на странитѣ препишъ отъ него.“

В. Ганевъ (д. сг): Г. докладчикът казва, че трябва да се прибавят думите „и общини“ следъ „частни лица“. Визиратъ се навърно чужди общини.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Да, чужди общини.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): За да се запази самостоятелността на собствениците на горитъ при използването на горитъ и за запазване на горитъ, въ пълния законопроектъ е прокарана основната мисълъ, да не се допускатъ други права върху горитъ — било правото на папа и водопой, било други права. Частни лица и общини, които иматъ такива права върху гори, не ще искатъ да пазятъ горитъ, ще възникнатъ конфликти и коллизии между притежателитъ на тия сервитутни права и владетелитъ на горитъ, а държавата има голъмъ интересъ, за да запази горското стопанство, да съсредоточи всички права въ едно лице. Това е билъ принципътъ, отъ който се е разковидила комисията.

В. Ганевъ (д. сг): Въ полза на общината-собственик.

Р. Василевъ (д. сг): Да.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Съгласенъ съмъ да се прибави въ края на първата алинея думата „собственик“.

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 7 съ тази поправка, която сега се предлага отъ г. докладчика. Които приематъ чл. 7, съ предложената поправка, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 8. Държавнитъ и др. обществени гори, съ изключение на тия отъ категорията на частнитъ имущества на общинитъ и др. обществени учреждения, сж неотчуждаеми и неприобретаеми по давност.“

Общинскитъ гори не може да се подѣлятъ между членветъ на общината. Отъ сжщитъ не може да се отдѣлятъ реални части за образуване на разни стопански и просвѣтни фондове, като скотовъденъ, училищенъ и др.

Искове противъ държавата за гори, претендирани като балталкъпъ, не се допускатъ, ако тѣзи гори сж били владени безспорно отъ нея, като свои, въ продължение на 20 години“.

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 8. Които приематъ чл. 8, както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 9. Държавата и общинитъ могатъ да придобиватъ гори както чрезъ покупка, тѣй и чрезъ замѣняване съ други гори и земи за по-удобно използване на горитъ си. Тѣ, при продажби на частни гори, които се намиратъ въ съседство съ тѣхнитъ или сж по-голѣми отъ 500 декара, иматъ право на изкупуване въ срокъ отъ шестъ месеца отъ деня, въ който е сключенъ нотариаленъ актъ за продажбата, а ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ — отъ деня на търга. Наредбитъ на чл. чл. 299, 301, ал. 1 и 306 отъ закона за задълженията и договоритъ иматъ съответно приложение.“

За всѣка покупка-продажба на гора нотарнусътъ е длъженъ да съобщава на Министерството на земледѣлнето и държавнитъ имоти.“

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василъ Домузчиевъ.

В. Домузчиевъ (н. л): Предлагамъ въ този чл. 9 да се изхвърлятъ думитъ „ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ — отъ деня на търга“, за да се съгласува този членъ съ закона за задълженията и договоритъ, споредъ който не се допуска изкупуването на единъ имотъ, когато е станала продажбата му на публиченъ търгъ чрезъ сждебния приставъ. Ако общината не е купила гората, когато е ставалъ публичниятъ търгъ, нѣма защо да ѝ се дава правото да води процесъ за изкупуване.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! И тукъ пакъ въ полза на общественитъ учреждения и общинитъ се запазва известна привилегия; и тогава, когато по закона за задълженията и договоритъ не се позволява изкупуване — когато продажбата е станала чрезъ публиченъ търгъ — да иматъ право на изкупуване. Съ създаването на тази привилегия, която е въ противовесъ съ закона за задълженията и договоритъ, се гони целта полка-дека горитъ отъ частнитъ лица да минатъ въ общественитъ организации, каквито сж общинитъ и окръжитъ.

В. Домузчиевъ (н. л): Азъ моля г. докладчика на комисията да се съгласи да стане тази поправка, която предлагамъ. Недейте да създаваме привилегии. Недейте да мислите, че частнитъ лица стопанисватъ по-лошо горитъ, отколкото общинитъ или общественитъ учреждения. Напротивъ, последнитъ сж по-лоши стопани.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): За горитъ е обратното.

В. Домузчиевъ (н. л): Историята на нашето горско стопанство е доказала това нѣщо. Недейте, г-да, да внасяме една революция въ правнитъ понятия на хората. Азъ се явявамъ на публиченъ търгъ като частно лице, за да откупи една гора, получавайки увѣренията на общинския съветъ или на голѣмцитъ на селото, което може да откупи тази гора. Купувамъ гората предъ видъ известни мои стопански цели, влагамъ известенъ капиталъ, получавамъ крѣпостенъ актъ и се въвеждамъ въ владение. Моето намѣрение може да бѣде експлоатационно, но въ сжщото време то е и обществено. Следъ това на другъ общински съветъ или на сжщия може да му кефне и да каже: дайте да създадемъ единъ процесъ и да вземемъ една десета отъ гората или деветъ десети отъ стойността ѝ съ разнитъ сждебни мита, комисии и т. н. Това значи, г-да, да създадете чрезъ единъ законъ насилна процеси въ страната между частнитъ лица-купувачи и общинитъ. Целта на единъ законъ е да намали колкото е възможно правовитъ конфликти между гражданитъ, а тукъ вие съ този законопроектъ изкуствено създавате тѣзи правови конфликти. Най-сетне вие изказвате едно голѣмо обществено недоверие къмъ частната инициатива. Вложилъ съмъ, да кажемъ, известенъ капиталъ въ дадено горско предприятие. Следъ петъ месеца или следъ петъ месеца и 29 дни идва общината и казва: „Ние ще ви вземемъ имота“. Г-да! Ами че азъ съмъ започналъ да стопанисвамъ имота, вложилъ съмъ вече известна инициатива вътре, извършилъ съмъ подготовителната работа вече, създамъ съмъ си кредитъ, и когато вече ще започна да го експлоатирамъ, вие го вземате. Ще заведе процесъ, но той ще се влечи 15 години, а презъ това време азъ не мога да сѣча гората, спирамъ работата. Г-да! Мислите ли, че по този начинъ ще насърчите частната инициатива въ експлоатацията на горитъ? Не. Съ такава едно постановление, което сте вложили въ този чл. 9 — не искамъ да кажа лошо за авторитъ му, защото виждамъ добритъ имъ намѣрения да създадатъ една привилегия за общинитъ — ще нарушите правилнитъ стопански отношения между гражданитъ, отъ една страна, и общинитъ, отъ друга.

Моля, прочее, г. председателъ на комисията и г. докладчикътъ да се съгласятъ да се изхвърли тази фраза: „а ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ — отъ деня на търга“.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Този въпросъ се третира много обстойно въ комисията. Ние знаехме, че влизаме въ противоречие съ закона за задълженията и договоритъ. Но за да създадемъ това положение въ чл. 9 съображенията ни бѣха следнитъ: гората представлява широкъ общественъ интересъ. Целта на законопроекта е да запази гората, собственостъ, за общината или държавата. И затова намѣрихме за добре, когато се представи случай частнитъ гори да се продаватъ на търгъ, общинитъ и държавата да иматъ право да ги изкупуватъ. Азъ не съмъ съгласенъ, че общината, като собственица на гората, е по-лошъ стопанинъ, отколкото частнитъ стопани.

В. Домузчиевъ (н. л): Историята говори достатъчно добре за това.

Докладчик д-ръ Н. Чирпанлиев (д. сг): За другитѣ отрасли на държавното стопанство — да, но за горската собственост — не; тамъ държавата е по-добъръ стопанинъ.

В. Домузчиевъ (н. л): Само две думи. Можете ли вие да намърите въ България общинско горско стопанство, което да се експлоатира правилно? 50% сѫ ограбени. Бъдете вие тълкуватели на тая моя мисълъ. Ако се изсѣкатъ 1.000 куб. м. дърва, 300 куб. м. се открадватъ.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиев (д. сг): Г. Домузчиевъ! Когато разглеждаме останалитѣ членове отъ законопроекта, тогазъ ще. Ви кажа кой е лошъ стопанинъ на гората — дали частниятъ владетелъ на гората, или общината и държавата.

Тия бѣха съображенията ни, за да приемемъ това постановление въ чл. 9.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Балтовъ.

Н. Балтовъ (д. сг): Азъ не сподѣлямъ съображенията, отъ които се е водила комисията, за да даде тази привилегия на държавата или на общинитѣ — да изкупуватъ горитѣ, защото и азъ, като г. Домузчиевъ, сѫмъ убеденъ, че най-лоши стопани и въ горската областъ сѫ държавата и общинитѣ. Ако вие бихме поискали да запазимъ горитѣ си, азъ мисля, че принципътъ на частното стопанисване ще бѣде най-ефикасенъ у насъ въ това отношение.

Р. Василевъ (д. сг): Напротивъ. Въ Германия и Франция е обратното.

Н. Балтовъ (д. сг): Германия и Франция сѫ държави, които по нѣщо се различаватъ отъ българската държава. Но шомъ се създава тази привилегия за държавата и за общинитѣ, произлиза и да се предвиди и срокъ, за да бѣдатъ изкупувани такива гори, защото държавата и общината не могатъ да следятъ така, както единъ частенъ стопанинъ, кога една гора се продава на публична продажъ, за да отидатъ да конкуриратъ за нея, още повече, общината може да не бѣде подготвена въ дадения моментъ, може да не е държала постановление или пъкъ не може да държи такава, за да се яви на публичната продажъ и да конкурира. Но азъ искамъ да направя една бележка. Срокътъ отъ шестъ месеца, който се предвижда за това изкупуване, е твърде дълъгъ. Въ общия законъ за задълженията и договоритѣ този срокъ е два месеца и не може въ никакъ случай да бѣде повече отъ два месеца отъ деня на оформяване на продажбата сѫ актъ. Шестъ месеца! Съгласете се, г-да, че новиятъ приобретателъ се поставя въ едно тежко положение, да чака дълго време и да не може да предприеме никакви стопански действия върху новопридобитата си гора, защото следъ шестъ месеца може да се яви общината или държавата и му я изкупи. Това, ми се струва, е неумѣстно. Ето защо, нека се намали срокътъ отъ шестъ месеца на три месеца. Въ три месеца ще може всѣка община да държи съответно постановление, ще може да намѣри средства, за да изкупи гората, за да не се поставя, както казахъ, въ едно тежко положение приобретателътъ, да бѣде той шестъ месеца въ неизвестностъ дали ще стане собственикъ на гората или не.

Предлагамъ срокътъ отъ шестъ месеца да се намали на три месеца.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиев (д. сг): Приемамъ това предложение.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Взехъ думата преди последния ораторъ, отъ който азъ разбрахъ, че спорътъ е досежно размѣра на срока, а не досежно правото на общината да се заинтересова и сдобие сѫ нова гора.

Г. Домузчиевъ иска да каже, че никакъвъ срокъ не трѣбва да се предвижда. Това е Вашата мисълъ, г. Домузчиевъ, нали?

В. Домузчиевъ (н. л): Азъ предлагамъ да не се допуша изкупуването на имотъ, когато е продаденъ на публиченъ

търгъ, защото се подбива цената на имота, не се намиратъ купувачи, нанасятъ се щети на частнитѣ собственици и защото това ще направи самитѣ купувачи комисионери.

А. Ляпчевъ (д. сг): Може да е право разбирането на г. Домузчиева досежно загубитѣ, които биха претърпѣли ония хора, имотитѣ на които ще бѣдатъ продадени на търгъ. Обаче г. Домузчиевъ ще се съгласи, че когато се касае за горското стопанство, много и много причини има — които азъ не желая да излагамъ тукъ, защото сѫмъ убеденъ, че всѣки единъ отъ васъ се сѣща за тѣхъ — поради които причини трѣбва да има едно изключение въ полза на общественитѣ учреждения, било общинитѣ, било държавата. Азъ съмъ далъ лично достатѣлно доказателство, че щадя частната собственост, но въ този случай тя не се накърнява. Обаче не бива да се забравя, че и общественитѣ учреждения — било държавата, било общинитѣ — много бавно, да не кажа съвсемъ небрежно, наязятъ своитѣ интереси, интереси, които сѫ отъ голѣмо значение за бъдещото развитие на дадено населено мѣсто. Ето защо това изключение, което се прави въ случая, е напълно оправдано.

Колкото до стопанисването на горитѣ, то въпросъ, известенъ въ цѣлъ свѣтъ. Тамъ, дето горското стопанство се е развивало, то за това е имало условия много по-други, отколкото тамъ, където то е започнало да се разстройва. Не ще съмнение, и условията на политическия животъ сѫ допринесли много и много за разстройване на горскитѣ стопанства. Франция разори всичкитѣ си гори отъ революцията, отъ по-миналото столѣтие насамъ; Германия позапази горитѣ си вследствие особенитѣ политически условия, които съществуваха и съществуваатъ дори до днесъ тамъ; Швейцария, обаче, макаръ и демократическа държава, възстановява горитѣ си — плаща данѣкъ на своя краенъ демократизъмъ — за общитѣ нужди на цѣлата държава. Така ще бѣде и у насъ. Това е една голѣма борба. Но поради това, че въ дадено време общественитѣ учреждения не сѫ били така подготвени да стопанисватъ горитѣ, да имъ отнемемъ възможността да запазятъ тия гори за тѣхъ, ще бѣде погрѣшка. Загубата на собственитѣ на горитѣ отъ това положение ще бѣде по-малка, отколкото загубата, която би се причинила отъ частната експлоатация, особено у насъ. Ние не накърняваме правата на частнитѣ собственици. Азъ следихъ внимателно; азъ познавамъ въпроса. Даватъ се голѣми права на частнитѣ собственици на гори. Особено по отчуждаването на ялациитѣ и пр. въ комисията се направиха много съществени подобрения, отколкото бѣ въ първоначалния проектъ и особено спрѣмо съществуващия законъ. Всичко това е добре.

Прочее, това изключение, което се прави тукъ, въ полза на общинитѣ, като имъ се дава срокъ отъ нѣколко месеци за изкупуване, даже когато продажбата е станала съ търгъ, е оправдано.

Колкото до срока, ако г. докладчикътъ се съгласи да бѣде три месеца вмѣсто шестъ месеца, съ това нѣма съществено да се измѣни оная мисълъ, която комисията е вложила въ този чл. 9. Тая мисълъ е напълно здрава.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Атанасъ Минковъ.

А. К. Минковъ (р): Взехъ думата по въпроса за срока. Когато създаваме за общинитѣ такава голѣма привилегия, да изкупуватъ продаденитѣ на частни лица гори и тогава, когато тѣ сѫ ги придобили на публиченъ търгъ, и когато влизаме въ противоречие съ общитѣ положения на правото, противоречие, което не е безъ значение, защото тукъ се изтъкнаха голѣмитѣ неудобства отъ това, азъ смѣтамъ, че отъ друга страна ще трѣбва да гарантираме общинитѣ да могатъ да се възползватъ отъ тая привилегия. Срокътъ отъ три месеца — ако г. докладчикътъ се съгласи съ това — ще бѣде недостатъченъ. Вие знаете, че общината е едно учреждение, което не може да действа бързо. Въ случай, че трѣбва да изкупи една гора общината, тя не е могла да има предъ видъ това при гласуването на бюджета, за да предвиди нужния кредитъ. Ще трѣбва общинскиятъ съветъ да се събере, ще трѣбва да гласува необходимитѣ ресурси и ще трѣбва да се събератъ тия ресурси, а това изисква време. Тримесечниятъ срокъ е съвършено недостатъченъ. Въ случай, че вие намалите срока отъ шестъ месеца на три месеца, вие ще лишите общинитѣ отъ тая привилегия и тя ще стане безпредметна. Вѣрно е, че срокътъ е голѣмъ, но това е направено съ огледъ, щото общинитѣ да могатъ действително да се възползватъ отъ тая привилегия. Другъ е

въпросът съ частните лица, които винаги могат да разполагат съ собствената си кесия. Общинският съвет не разполага съ собствената си кесия, той има строго определени средства. Когато ще трябва да се възползува от тая привилегия, той ще трябва да потърси и да намъри средства, и то по установената от закона форма.

Ето защо, азъ ще ходатайствувамъ срокът да остане такъв, какъвто е предвиденъ въ законопроекта, защото само при този срокъ общините ще могат да се възползуват от тая привилегия. Бъде ли срокът три месеца, нито една община не ще може да се възползува от тази привилегия.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Венелинъ Ганевъ.

В. Ганевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ слушахъ съ голѣмо внимание изложението, което направилъ г. Ляпчевъ, относително целесъобразността на държавната и общинска собственост на горите. Но мене ми се струва, че едва ли е умѣстно въ връзка съ чл. 9 отъ законопроекта, който се разглежда сега, да се разисква тъкмо този същественъ въпросъ, който би могълъ да засегне изобщо цѣлия законопроектъ за горите.

Споредъ мене, въпросътъ, който се поставя, е този: дали при продажбата на една частна гора на публиченъ търгъ следва да се допусне правото на изкупуване, по изключение отъ гражданскитъ закони? Г. Домузчиевъ изтъкна съображения, съ които искаше да убеди народното представителство, че тогава, когато има публиченъ търгъ, за предпочитане е да се остави общото правило на гражданскитъ закони, като не се допуска изкупуване даже тогава, когато предметътъ на продажбата е една гора. Азъ бихъ желалъ да подкрѣпя съображенията на г. Домузчиевъ съ аргументи, взети отъ съвършено друга посока.

Г. г. народни представители! Тогава, когато става въпросъ да се продаде една гора на публиченъ търгъ, имайте предъ видъ, че се засѣгатъ не само интереситъ на собственика на гората, но и много разнообразни, много разностранни интереси. Обикновено една гора, частна собственост, се продава на публиченъ търгъ било заради това, защото трябва да се удовлетворятъ по единъ или другъ начинъ кредиторитъ на собственика, било заради това, защото продажбата на гората се налага напр. поради наличието на малолѣтни наследници, било по нѣкои други съображения, които изискватъ да се защитятъ интереси, които заслужаватъ вниманието на народното представителство. И азъ се питамъ: ако допуснемъ правото на изкупуване при продажба на публиченъ търгъ, дали ние, ако искаме да запазимъ интереситъ на държавата и общинитъ, нѣма да засегнемъ същественитъ интереси на тѣзи лица, кредитори и малолѣтни наследници, които съществено биха спечелили, ако гората придобие по-голѣма цена? Азъ си поставямъ въпроса така: когато се знае, че се допуска изкупуване при продажба на публиченъ търгъ, дали търгътъ ще запази пълната своя сила, дали ще се намѣрятъ достатъчно хора, които да се явятъ да участвуватъ въ търга и съ това да издигнатъ цената на имота, и дали хората, като мислятъ, че ще може да се откупи имотътъ по оная цена, която ще дадатъ, не ще се въздържатъ евентуално да наддаватъ? Въ същото време общината, която е непосредствено заинтересована, като знае, че на този търгъ ще може да вземе мѣстото на онзи, който даде най-голѣма цена, дали нѣма да се въздържа отъ наддаване и по такъвъ начинъ да се намали стойността на гората? Каква смисълъ има тогава едно такова положение, съ което ще се даде право на държавата да постъпи по такъвъ начинъ и да оцети интереситъ на кредиторитъ, да оцети интереситъ и на малолѣтнитъ наследници, и въ същото време съ това се даде право на държавата и общинитъ на готово, безъ да проявяватъ нѣкаква инициатива, да се намѣватъ въ единъ такъвъ търгъ?

А. Н. Минновъ (р): Общините не могат да участвуватъ въ търгъ.

В. Ганевъ (д. сг): Азъ не виждамъ, защо общинитъ не могат да участвуватъ въ търгъ.

А. Н. Минновъ (р): Да, да, не могат да участвуватъ.

В. Ганевъ (д. сг): Азъ не виждамъ причина за това. Тѣ могат да участвуватъ, само че, както Вие изтъкнахте

много право, участието имъ е свързано съ голѣми формалности. Това допускамъ, но по принципъ общините могат да участвуватъ въ единъ публиченъ търгъ, както участвуватъ и частни лица.

Та бихъ желалъ, когато се взема окончателно решение по този въпросъ, да се иматъ предъ видъ и тѣзи съображения. Защото, нека ми бъде позволено да кажа, когато по общото право, по закона за задълженията и договоритъ, се изключва правото на законно изкупуване при публиченъ търгъ, законодателятъ е ималъ важни мотиви. И най-сетне ние, като народни представители, можемъ да не приемемъ защитата на държавнитъ интереси, изтъкнати отъ г. Ляпчевъ. Но добре е, като решаваме този въпросъ, да имаме предъ видъ и другата страна, за да вземемъ подобающе решение. Ако питате за мое мнение, азъ бихъ казалъ, че при продажбата на горите на публиченъ търгъ не би трябвало да допуснемъ правото на изкупуване. Онова, което бихме могли да направимъ, то е да дадемъ възможност на общините да участвуватъ ефикасно въ единъ таква търгове, и да искаме, щото тѣзи търгове, да се извършватъ при единъ по-дълъгъ срокъ отъ единъ месецъ.

После азъ бихъ желалъ да предложа една друга поправка, която засѣга текста на този членъ: Въ текста на този членъ не се прави разлика дали онзи, който е откупили гората на публиченъ търгъ е община, държава или частно лице. Правото на изкупуване по този членъ се допуска даже тогава, когато е откупена гората, която е продавана на публиченъ търгъ, отъ друга община или държавата стига само общината, която упражнява правото на изкупуване, да има гора съседна съ гората, която се продава, или пъкъ гората, която се продава да е повече отъ 500 декара. Значи споредъ както е стилизиранъ този членъ, не оказва никакво влияние върху правото на изкупуване това, кой е онзи, който е откупили гората на публичния търгъ. Ако държавата или друга община сж участвували въ търга и сж откупили гората, може да се яви общината, която има гора въ съседство съ гората продадена на публиченъ търгъ или пъкъ гората, която се продава на публиченъ търгъ е по-голѣма отъ 500 декара, и да иска да я изкупи. Та, казвамъ, както е стилизиранъ текста на този членъ, ще даде поводъ на спорове.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Тогава може да стане една поправка: когато гората се продава на публиченъ търгъ, да се има предъ видъ, че правото на изкупуване не може да се даде на община, която не е съседъ на гората.

В. Ганевъ (д. сг): Не. Азъ бихъ желалъ, ако се допусне правото на изкупуване при търгъ, да се каже, че това право може да се упражнява само тогава, когато търгътъ е възложенъ на частно лице. Само тогава ще има значение изтъкнатото отъ г. Ляпчева съображение.

Азъ предлагамъ следната поправка: следъ думитъ „а ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ, отъ деня на търга“ да се прибавятъ думитъ: „не се допуска право на изкупуване въ случай че гората е възложена на държавата или на община“.

Председателъ: Понеже никой другъ не иска думата, ще поставя на гласуване току-що направенитъ предложения по чл. 9.

Г. Домузчиевъ предлага въ чл. 9, алинея първа, да се зачеркнатъ думитъ: „а ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ — отъ деня на търга“. Ония отъ васъ, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Г. Балтовъ предлага, срокътъ, предвиденъ въ чл. 9, да се намали отъ шестъ месеца на три месеца. Ония отъ васъ, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Меншество, Събранието не приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Г. Ганевъ! Форумулирайте Вашата поправка.

В. Ганевъ (д. сг): Азъ предлагамъ следната поправка: следъ думитъ „а ако продажбата е извършена чрезъ публиченъ търгъ, отъ деня на търга“ да се прибавятъ думитъ: „не се допуска право на изкупуване въ случай че гората е възложена на държавата или на община“. Една такава поправка трябва да се направи.

Председателът: Тази поправка е излишна, г. Ганевъ.

Докладчик д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Г. Ганевъ! Няма нужда от тази поправка, защото от текста се вижда, че всяка община може да участвува въ търга.

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 9 тѣй, както се докладва. Ония отъ васъ, които приематъ чл. 9 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 10. Обществениятѣ гори и горски пасища, съ изключение на тия въ яйлацитѣ и къшлациитѣ и ония за които има образувани въ сѣдилищата всякакви дѣла за собственост или владение, се описватъ съ протоколи отъ комисия, въ съставъ: единъ горски инспекторъ, единъ членъ отъ мѣстния окръженъ съдъ и мѣстния лесничей. Това се извършва най-късно до три години отъ влизане въ сила на настоящия законъ.“

Кои гори и пасища сѣ отъ категорията на яйлацитѣ и къшлациитѣ, вследствие на което не подлежатъ на описване отъ тая комисия, опредѣля Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, съгласно съ решенията на комисиятъ по чл. 3 отъ настоящия законъ.

Комисията установява границитѣ и се произнася за владението на гората и пасището въз основа на изученото и проверено отъ нея фактическо положение въ момента на описването.

Забележка. Пятнитѣ и дневни пари на членоветѣ на комисията се заплащатъ отъ съответнитѣ собственици на горитѣ и пасищата“.

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 10. Които приематъ чл. 10 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 11. За деня, въ който ще се извърши описването на общественитѣ гори и горски пасища въ землището на всѣко населено мѣсто, се съобщава отъ лесничей на съответния общински кометъ и на кометовѣтъ на съседнитѣ общини най-малко 1 месецъ преди описването. Последнитѣ подъ страхъ на наказание, по чл. 443 отъ наказателния законъ разгласяватъ отъ своя страна на населението чрезъ обявления, залепени предъ канцеларията на общинскитѣ управления.“

При описването границитѣ на държавни гори и горски пасища, или на общински такива, граничащи съ държавни, държавата се представлява отъ лесничей — членъ въ комисията, а когато описванитѣ гори и пасища граничатъ съ държавни такива въ района на друго лесничество — съ съответния лесничей, който за това се известява специално, най-малко 20 дни по-рано.

Явилитѣ се при описването собственици, или тѣхни представители на описванитѣ гори и пасища, както и на имотитѣ, които се намиратъ въ вътрешността на сѣщитѣ или граничатъ съ тѣхъ, се поканватъ да посочатъ границитѣ на имотитѣ си и да представятъ писмени доказателства. Освенъ това комисията събира сведения и чрезъ стари околни лица.

Нявяването на нѣкого отъ заинтересованитѣ, следъ като сѣ били известени по указания по-горе редъ, не спира работата на комисията, която въ такъвъ случай събира нужнитѣ ѝ сведения отъ общинското управление и другитѣ присъстващи“.

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 11. Които приематъ чл. 11 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 12. Границитѣ на гори и горски пасища, които се намиратъ въ непосредствено съседство по между си, се установяватъ едновременно отъ една и сѣща комисия, независимо отъ това дали тѣ се намиратъ въ едно и сѣщо или въ различни землища.“

Ако граничащитѣ по между си гори и пасища спадатъ въ два различни съдебни окръга, или въ две лесничейства, въ състава на комисията влизатъ по единъ членъ отъ двѣтѣ окръжни сѣдилища и двамата лесничей“.

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 12. Които приематъ чл. 12 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 13. Ако при описването границитѣ на общински гори и горски пасища възникне споръ между две или повече населени мѣста, комисията, следъ като изучи основанията на спорящитѣ страни, предлага имъ да се спогодятъ.“

Постигнатата спогодба се вписва въ протокола на комисията, който се подписва отъ редовнитѣ пълномощници на сѣгсдилитѣ се страни.

Въ случай че комисията не успѣе да склони спорящитѣ къмъ спогодба, тя описва горитѣ съгласно чл. 10, ал. 3.“

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 13. Които приематъ чл. 13 както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 14. Протоколитѣ на комисиятъ по чл. 10 се обнародватъ, по нареждане на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, въ „Държавенъ вестникъ“, следъ което недоволнитѣ страни могатъ да запаятъ интереситѣ си чрезъ искъ, заведенъ предъ надлежния апелативенъ съдъ, най-късно три месеци отъ обнародването. Апелативниятъ съдъ може да делегира на съответния окръженъ съдъ, въ района на който се намиратъ спорната гора или пасища, да извърши нѣкои предварителни по дѣлото действия — напримѣръ по въпроса за цената на иска, приемане доказателства и др. такива.“

Единъ екземпляръ отъ исквата молба съдѣтъ съобщава на надлежния лесничей, като същевременно изисква отъ него да му изпрати дѣлата прениска по описването на гората.

Не последва ли никакво обжалване до уречения срокъ, протоколътъ добива значение на вѣзало въ законна сила решение.

Сѣщото значение иматъ и протоколитѣ за постигнатата спогодба между спорящитѣ страни, ако сѣ възприети отъ общинскитѣ съвети и утвърдени по надлежния редъ.“

Забележка. Въ съставни общини, когато спорътъ е между жителитѣ на две или повече отдѣлни села отъ сѣщата община, общинскитѣ съветъ по искане на заинтересованото село не се произнесе въ срокъ отъ единъ месецъ да назначи представителя пълномощници на това село и за завеждане на иска, окръжниятъ управителъ самъ разрешава завеждането на иска и назначава пълномощници“.

Председателът: Ще поставя на гласуване чл. 14. Които приематъ чл. 14 като се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 15. Движенето, разглеждането и обжалване решенията по дѣлата за гори и горски пасища става по общия редъ на гражданското сѣдопроизводство. Тия дѣла трѣбва да се довършатъ въ всѣка една инстанция въ срокъ отъ една година отъ постановяването имъ.“

Въ случай на повдигане споръ за цената на иска, последната се опредѣля отъ вещи лица предимно лесовѣди, ако има такива, въз основа доходитѣ и научнитѣ изчисления за стойността на горитѣ и горскитѣ пасища.

По дѣла за гори и пасища, които се намиратъ въ владение на държавата, включително и образуванитѣ такива до влизането въ сила на настоящия законъ, се допускатъ, като доказателства, и стопанскитѣ планове, карти, скици и други административни актове, съставени преди образуване на дѣлото“.

Председателът: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Понеже колежитѣ г. Фаденхехтъ и други смѣтатъ, че не е уясненъ текстътъ относително инстанциятъ, въ които ще бѣдатъ разглеждани процеситѣ по горитѣ, азъ дѣлжа да дамъ известни обяснения, за да се впишатъ въ дневницитѣ и да се иматъ предъ видъ.

За горскитѣ процеси апелативниятъ съдъ ще бѣде първата и последна инстанция по сѣщество, а Касационниятъ съдъ ще бѣде касационна инстанция. Въ първата алинея на този членъ е казано: (Чете) „Движенето, разглеждането и обжалване решенията по дѣлата за гори и горски пасища става по общия редъ на гражданското сѣдопроизводство“. И смѣта се, че понеже искътъ се завежда направо предъ апелативния съдъ по общитѣ правила на гражданското сѣдопроизводство, апелативниятъ съдъ разглежда процеситѣ като първа инстанция по сѣщество, а Касационниятъ съдъ ще бѣде втора инстанция—касационната инстанция, само за контролъ. Следователно, касационната инстанция нѣма да разглежда на нова смѣтка спора по сѣщество. Затуй да се иматъ предъ видъ тѣзи обяснения, че ще има само една инстанция по сѣщество.

В. Ганевъ (д. сг): Тогава какво значение ще имат протоколите на комисията?

Р. Василевъ (д. сг): Комисията, въ която влиза и членъ на окръжния съдъ и на която се дават известни права, ще бъде като първа инстанция.

В. Ганевъ (д. сг): Тогава ще трябва да се води процесът по въззивното съдопроизводство.

Р. Василевъ (д. сг): Процесът не ще се води по въззивното съдопроизводство.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Следъ като се публикуват протоколите, тѣ иматъ сила на съдебни решения.

В. Домузчиевъ (в. л.): Кога страните ще представляват доказателствата си предъ апелативния съдъ?

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Въ същия срокъ.

В. Молловъ (д. сг): Следъ първата инстанция по същество.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Съображенията на комисията да се предвиди този срокъ бѣха да се даде по-голямъ спешностъ по горските дѣла, защото тѣ сж исторически — влачатъ се съ десетки години.

В. Домузчиевъ (в. л.): При процесъ за единъ декаръ нива има три инстанции: две по същество и една касационна, а за хиляда декара гора има една инстанция по същество! Има ли разумъ въ тази работа? Недейте, г-да, да разрушавате правните начала, които сж легнали въ умсъзнанието на цѣль народъ. Миналото ни е научило какви резултати даватъ тѣзи комисии, които само отиваха да ядатъ ягнето покрай хубавитѣ сѣнки и да считатъ, че сж разграничили пасищата, като сж ги разграничили въ зависимостъ отъ желанието на този или онзи силенъ на деня. Дайте всичко това на единъ съдъ, на хора, на които сте възложили голѣмо обществено довѣрие. Тѣзи комисии винаги сж партизанствували. Виждате имъ състава. Кой назначава лесничей? Кой ще бъде общински съветникъ? Нима да бѣда азъ, ще бѣде този, ще бѣде онзи. Недейте, г-да, да влагате единъ политически елементъ тамъ, където имате стопански интереси. Дайте единъ редъ: всичкитѣ граждани да бждатъ еднакви предъ законитѣ. Това е демократизмътъ. Недейте дава възможностъ на един да се защитава, а на други да отнемете тая възможностъ. Това е анархизъмъ въ законодателството и не е въ защита на интереситѣ на гражданитѣ. Азъ протестирамъ, че тукъ може по този начинъ да се законодателствува.

Председателъ: Г. Домузчиевъ! Въ този членъ нѣма текстъ, който да показва, че инстанцията е една. Защо предизвиквате излишни спорове?

Р. Василевъ (д. сг): Г. председателю! Дайте ми думата да дамъ известно обяснение, за да станатъ излишни спороветѣ.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Ради Василевъ.

Р. Василевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Нѣма мѣсто нито за протестъ, нито за нѣкакво възмущение отъ новия текстъ, прокаранъ въ закона. Тамъ има туй, което го нѣмаше досега. Досега имаше единъ лесничей, който описваше горитѣ, а сега туряме освенъ лесничей — членъ отъ окръжния съдъ, който не е партизанинъ, а единъ назначенъ несъмняемъ съдия, председателъ на една комисия, която ще отиде да провѣрява събранитѣ данни.

В. Домузчиевъ (в. л.): Ще участвува и кметътъ.

Р. Василевъ (д. сг): Никакъвъ кметъ не участвува. Въ тая комисия влиза горски инспекторъ — лесничей и членъ отъ окръжния съдъ, като председателъ. Тѣй че нѣма никаква партизанска комисия, но има една административна комисия, която е необходима да провѣри и границитѣ, и владението на имота, за да може да се създадатъ между странитѣ трайни знаци, за да се прекратятъ веднажъ винаги спороветѣ. Тая комисия ще влѣзе въ роля само

на помирителъ, за да може да спре процеса. Вие знаете, че процеситѣ между села просто сж разсипвали селата. Има села, които за 500 хиляди лева сж водили десетки години процесъ и е трѣбвало да плащатъ по 100 хиляди и 200 хиляди лева разности. Турете край на тия спорове чрезъ една комисия, която ще помирява странитѣ. И ако следъ всички голѣми усилния, които тѣ ще положатъ, не се постигне помирение, нѣма защо да пращате на нова смѣтка процеситѣ въ окръжния съдъ. Дайте една погорна инстанция, защото и окръжниятъ съдъ отива на огледъ, и апелативниятъ съдъ отива на огледъ и решенията на единия и другия съдъ сж почти едни и сжи. Та дайте по-голямъ авторитетъ на тая комисия, която ще има всичкитѣ доказателства на странитѣ и ще реши правилно въпроса. Недейте туря още една инстанция, за да отрунявате работата. Всички членове на Касационния съдъ бѣха дошли въ комисията и отъ дългата си съдийска практика се спрѣха на тая процедура, която ще бѣде най-малко вредна за самитѣ страни.

Председателъ: Защо се връщате назадъ, г. Василевъ? Този въпросъ се урежда въ чл. 14, който се прие вече.

В. Ганевъ (д. сг): Чл. 14 говори за искъ.

Председателъ: Въ този членъ се постановява, че недоволниятъ отъ решението трѣбва да го обжалва предъ апелативния съдъ, който е втората инстанция по същество, следъ която иде Върховния касационенъ съдъ, като касационна инстанция.

В. Молловъ (д. сг): Бележката Ви е права. Ще трѣбва на трето четене да се поправи това.

Председателъ: Тѣй че, нѣма защо да се говори сега по този въпросъ.
Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Пререкаанията, които станаха, не засѣгатъ чл. 15. Г. Ради Василевъ даде обяснения по чл. 14 какъ е разбирала комисията работата и процедурата по горските дѣла. Тѣзи обяснения повдигнаха тия пререкаания. Чл. 15 не засѣга този въпросъ.

Председателъ: Ония г. г. народни представители, които сж недоволни отъ постановленията на чл. 14 ще трѣбва да надравятъ своитѣ предложения на трето четене.

Сега ще поставя на гласуване чл. 15, както се докладва. Ония отъ васъ, които приематъ чл. 15 както се докладва, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)
„Чл. 16. Общински гори и горски пасища, предоставени съ влѣзли въ законна сила решения или протоколи за общо ползуване на две или повече населени мѣста, се подвѣлятъ съдебно по искане на една отъ заинтересованитѣ страни.

Съставянето на дѣловетѣ съдѣтъ влѣзла на три вещи лица-лесовѣди. Преди да извршатъ възложената имъ работа, тѣзи лица, заедно съ съдията-дѣлителъ, предлагатъ на странитѣ да се спогодятъ относно реалното раздѣляне, като имъ посочватъ и по какъвъ начинъ то би трѣбвало да стане. Опредѣлянето на дѣловетѣ става съ огледъ на другитѣ общински гори, които иматъ населенитѣ мѣста; броятъ на домакинствата и качественото състояние на насажденията и почвата. Разграничителнитѣ линии трѣбва да бждатъ по възможностъ естествени (реки, долове, хребети, лъчища и др.).

В. Молловъ (д. сг): Азъ бихъ желалъ г. докладчикътъ да обясни какво се разбира тукъ въ чл. 16 подъ думата „проколии“? Подъ „влѣзли въ законна сила решения“ се разбираатъ решения на съдебни мѣста и лица. Но колкото се отнася до протоколитѣ, имаме долкова видове протоколи, щото възможно е въ тѣхъ да попаднатъ и посоченитѣ въ чл. 204 отъ тоя законъ, който казва: (Чете) „Решенията на комисията по чл. 19 на закона за горитѣ отъ 1922 г. за подѣла на предоставени за общо ползуване гори и горски пасища подлежатъ на ревизиране по реда, указанъ въ чл. 16 на настоящия законъ“. Следователно, ще излѣзе недоразумение при тълкуването на този членъ. Трѣбва да се каже изрично: „протоколи, влѣзли въ законна сила“.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Комисията, когато е поставила въ чл. 16 думитѣ „протоколи“, е имала

пред видъ всичкитѣ други протоколи съ изключение протоколитѣ по чл. 19, защото съ чл. 19 нѣ ликвидираме окончателно, всичко по чл. 19 се анулира и остава старото положение, съ което се ликвидира по съдебенъ редъ, ако не се спогодятъ странитѣ. Тукъ не се разбираатъ протоколитѣ по чл. 19.

В. Молловъ (д. ст.): Трѣбва да се каже изрично: „решения или протоколи, съ изключение на тѣзи по чл. 19 отъ закона за горитѣ отъ 1922 г.“

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): Това може да се направи.

Председателъ: Правите ли предложение, г. Молловъ?

В. Молловъ (д. ст.): Да: „съ изключение на протоколитѣ по чл. 19 отъ закона за горитѣ отъ 1922 г.“

Председателъ: Има предложение отъ г. Молловъ въ чл. 16 следъ думитѣ „решения или протоколи“ да се прибавятъ думитѣ „съ изключение на протоколитѣ по чл. 19 отъ закона за горитѣ отъ 1922 г.“ Ония отъ васъ, които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Ония отъ васъ които приематъ чл. 16 съ приетата добавка, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ: (д. ст.): (Чете)

„Чл. 17. Законътъ за уреждане недвижимата собственост въ новитѣ земи не се прилага по отношение на обществени гори и горски пасища, включително яйлацитѣ и къшлацитѣ.

Препишъ отъ всѣко заявление до мировия съдия и обтѣжане на неговото решение по същия законъ, относно останалитѣ гори и горски пасища, се изпраща на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти като му се дава и тримесеченъ срокъ за извлечение.

На същото министерство се връчватъ препиши и отъ издаденитѣ до влизането въ сила на настоящия законъ решения за гори и горски пасища, като и по тѣхъ министерството има тримесеченъ срокъ за извлечение.

Съдилищата прекратяватъ производствата, по които Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти заяви направо или чрезъ мѣстнитѣ лесничей, че горитѣ или горскитѣ пасища, претендирани като частни, сѣ държавни или обществени, или, ако сѣ безстопански, че държавата не ги владѣе отъ името на претендента. Ако по-таква производствата има издадени решения за гори и горски пасища, унищожаватъ се и тѣ.

Претендитѣ на гори, производствата на които сѣ прекратени, могатъ, ако горитѣ и пасищата сѣ обявени за яйлашки или къшлашки, да действуватъ съгласно чл. 4 отъ настоящия законъ, а ако не сѣ такива гори — да водятъ искъ на общо основание“.

Председателъ: Които приематъ чл. 17, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): (Чете)

„Чл. 18. На населенитѣ мѣста въ новитѣ земи, които се намиратъ вервѣдъ или край държавнитѣ гори и нѣ иматъ свои общински или частни гори, или иматъ такива въ недостатъченъ размѣръ, се отчуждватъ като балталъци, части отъ държавнитѣ гори, които се намиратъ въ землището имъ, въ размѣръ до 15 декара на домакинство.

Точниятъ размѣръ и границитѣ на горитѣ, които ще се отчуждятъ, се определятъ на самото мѣсто отъ комисията, предвидена въ чл. 10 на настоящия законъ. Въ тоя случай комисията се раководи отъ нуждитѣ и поминъка на населението, ценността и качествено състояние на насажденаята и интереситѣ на стопанството, като се гледа, што балталъцитѣ да бждатъ по-близо до съответнитѣ населени мѣста, да добиятъ правиленъ и закръгленъ видъ и да сѣ оудѣлени по възможностъ отъ държавнитѣ гори съ естественни гранични линии.

Протоколитѣ на комисията се изпълняватъ следъ като се утвърдятъ отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти и обнародватъ въ „Държавенъ вестникъ“.

Забележка. Патнитѣ и дневни пари на членоветѣ на комисията се заплащатъ отъ съответнитѣ общини или населени мѣста“.

Председателъ: Които приематъ чл. 18, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Яневъ (д. ст.): Въ комисията решението бѣше 20 декара. По погрѣшка е напечатано 15 декара.

Р. Василевъ (д. ст.): Да, и азъ си спомнямъ това.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): Вѣрно е, че е писано по погрѣшка 15 декари; комисията прие 20 декари.

Председателъ: Значи, решението на комисията е „въ размѣръ до 20 декара на домакинство“. Чл. 18 се приема съ тази поправка.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): (Чете)

Глава II

„Предметъ на горското стопанство“

Председателъ: Които приематъ заглавието на глава II, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): (Чете)

„Чл. 19. Гора, въ смисълъ на настоящия законъ, е всѣка земя, която е обрасла или е засадена съ горски дървета и храсти, независимо отъ нейното пространство и сегашно състояние.

Смѣтатъ се за предметъ на горско стопанство и се подвждатъ подъ наредбитѣ на настоящия законъ общо горскитѣ (планинскитѣ) пасища и всички празни пространства извънъ вътрешността на горитѣ (освенъ работнитѣ земи); както и ония земи, които бждатъ обявени за охранителни и строго-охранителни, или бждатъ опредѣлени за залесяване.

Забележка. Не сѣ предметъ на горско стопанство и на настоящия законъ единичнитѣ горски дървета и малки групи отъ такива извънъ культурнитѣ земи и пасища (до единъ декаръ), дворнитѣ мѣста, парковетѣ, мекитѣ извънъ культурнитѣ земи и трънитѣ, храститѣ и дракитѣ извънъ пасищата“.

Председателъ: Които приематъ чл. 19, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст.): (Чете)

„Чл. 20. Кои отъ досегашнитѣ държавни, общински и другитѣ обществени гори и горски пасища въ землището на всѣко населено мѣсто ще останатъ занаяпредъ като предметъ на горско стопанство, опредѣля Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти.

За тая целъ, следъ на дѣлжно изучаване на казанитѣ гори и пасища, чрезъ мѣстнитѣ или специални органи на министерството, и изслушване мнѣнието на мѣстния горски инспекторъ и на горския съветъ при министерството, министърътъ издава постановление, което се обнародва въ „Държавенъ вестникъ“.

Това се извършва, за всички тия гори и пасища, найкъсно до две години отъ влизане въ сила на настоящия законъ.

Оставатъ въ сила и нѣма да се пререшаватъ одобренитѣ до влизането въ сила на настоящия законъ решения по тоя въпросъ на комисията по чл. 12 отъ закона за горитѣ отъ 1904 г. съ измѣненята и допълненята му, и чл. 22 отъ закона за горитѣ отъ 1922 г., които могатъ да бждатъ ревизирани само при доказана нужда или за съгласуване съ новитѣ постановления на настоящия законъ“.

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Тодоровъ.

Д. Тодоровъ (д. ст.): Г. г. народни представители! Своиствено е на всѣки специалистъ да обича своето дѣло и поивкога да бжде слѣвъ къмъ него, да го смѣта по-важно отъ всички други. Горитѣ, безспорно, сѣ полезни и би могло да се каже много нѣщо, когато се говори за тяхното значение, но все пакъ, заповѣдано е отъ Бога, да не се създава идолъ на земята. А за много отъ лесничейтѣ горитѣ-действително сѣ нѣщо, което е първо и безъ което не може. Напитѣ гори, особено въ северна България, често сѣ израстнали тамъ гдето не имъ е мѣстото и гдето биха могли да растатъ хубави културни растения. И колкото да уважаваме горитѣ, трѣбва да ги накарваме да се дръпнатъ тамъ, където друго не става. Тамъ където могатъ да се насадитъ хубави култури, би трѣбвало лека-полека горитѣ да се дръпнатъ и ограничатъ. По-рано имаше една комисия, която опредѣляше коя гора може да бжде и за напредъ обетъ на горско стопанство и коя

гора трябва да се изключи. Въ тая комисия влизаха и хора въвнът отъ специалиститѣ — единъ иметъ и единъ окръженъ съветникъ. Боя се, че ако се остави само на лесничейтѣ да опредѣлятъ кое е гора и кое не, тѣ ще се произнесатъ, че и върбалятѣ и тѣрнатѣ сѣ гори.

Министъръ Я. Молловъ: Г. Тодоровъ! Вземете въ съображение чл. 21.

Д. Тодоровъ (д. сг): Ималъ съмъ случай да вода споръ по прилагането на чл. 160 отъ закона за горитѣ и съмъ се натъквалъ просто на нелепи работи. Трѣвало е да ме накаратъ да призная за гора онова, което преди 20 години може да е било гора, но което никога нѣма да стане гора. Боя се отъ данайцитѣ, дори когато ми носятъ дарове и смѣтамъ, че разрешението на въпроса, кое е гора и кое не, само отъ лесничейтѣ, ще бѣде грѣшка. Бихъ молилъ г. министра и г. докладчика да дадатъ разяснение дали лесничейтѣ нѣма да отидатъ до краенъ педантизъмъ щомъ бѣдатъ оставени сами да опредѣлятъ кое е гора и кое не.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Ако прочетете чл. 21, ще видите, че при този съставъ на комисията не може да се отиде до педантизъмъ. Отдѣлнитѣ пунктове къмъ члена, точно опредѣлятъ границитѣ, между които може да се движи.

Министъръ Я. Молловъ: Тази редакция на чл. 21 се даде именно за това, че много мѣста, неудобни за гори, даватъ доходи като се засадятъ съ други култури. Чл. 21 има тая целъ: онѣзи мѣста, които даватъ по-голямъ доходъ, ако се засеятъ съ други култури, откожкогто съ гори, да бѣдатъ изключени отъ горското стопанство. Тукъ се включватъ мѣстата, които сѣ обектъ на горското стопанство. Като прочетете, г. Тодоровъ, чл. 21, ще видите, че това, което целите, ще се постигне.

Председателъ: Които приематъ чл. 20, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)
„Чл. 21. При изпълнение на горния членъ винаги се спазва следното:

а) за предметъ на горско стопанство се опредѣлятъ преди всичко, горитѣ въ планинитѣ, планинскитѣ пасища, всички абсолютно горски почви, поройнитѣ периметри, стръмнитѣ, ронливитѣ и каменливитѣ склонове на възвишенията и всички мѣста, които иматъ охранително значение (чл. чл. 25 и 26);

б) отъ останалитѣ горски пространства да се оставятъ за предметъ на горско стопанство онѣзи залесени и незалесени почви, кои могатъ да се стопанисватъ лесовѣдски, както и горитѣ, които иматъ нѣкакво особено държавно или обществено значение;

в) отъ горитѣ изъ равнитѣ мѣста, сѣ богата и плодородна почва, годна за по-доходни земеделски култури, да се изключватъ изъ предмета на горското стопанство само такива части, колкото ще могатъ да бѣдатъ действително използвани за други култури;

г) горитѣ и другитѣ категории земи, отредени за предметъ на горско стопанство да иматъ по-правиленъ и закрѣпленъ видъ и да сѣ отдѣлени отъ изключенитѣ земи, по възможность, съ естествени гранични линии;

д) въ всѣко землище, и изобщо въ цѣлата страна да се запази она минимумъ отъ гори, които е необходимъ за поддръжане на водитѣ въ изворитѣ и рѣкитѣ, за предпазване на населенитѣ мѣста и полетата отъ вреднитѣ атмосферни влияния, за задоволяване нуждата отъ дървенъ материалъ и за поддръжане поминъка на населението; за тая целъ чисто горскитѣ села трѣбва да иматъ най-малко 50% отъ цѣлото си землище покрито съ гора, горско-полскитѣ — най-малко 25%, и чисто полскитѣ — най-малко 5%.

Забелѣжка 1. За чисто горски села се смѣтатъ онѣзи, които се намиратъ въ планинскитѣ райони, или тия отъ полупланинскитѣ и хълмиститѣ, дето площта на горитѣ и на абсолютни горскитѣ почви понастоящемъ заема повече отъ 50% отъ цѣлото землище; за горско-полски — селата въ полупланинскитѣ и хълмисти райони, дето площта на горитѣ е по-малко отъ 50%; за чисто полски — селата въ плодороднитѣ долини и полета.

Забелѣжка 2. При опредѣлянето на категорията, къмъ която трѣбва да бѣде отнесено дадено село, взема се предъ видъ, освенъ характера и гористостта на землището на това село, още и тия въ сѣседнитѣ землища.

Председателъ: Които приематъ чл. 21 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 22. Тамъ, гдето пространството на горитѣ и другитѣ земи, които съгласно чл. 21, трѣбва да се включатъ въ предмета на горското стопанство, се окаже по-малко отъ нужния минимумъ, опредѣлятъ се за залесяване и други празни и пустующи, държавни или общински мѣста, които сѣщо се обявяватъ за предметъ на горско стопанство.“

Председателъ: Които приематъ чл. 22 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 23. Частнитѣ гори, освенъ онѣзи отъ тѣхъ, които подпадатъ подъ наредбитѣ на чл. 21, букви а и д, се оставятъ за предметъ на горско стопанство, ако собственицитѣ имъ пожелаатъ това.“

Кои отъ частнитѣ гори трѣбва да останатъ за предметъ на горско стопанство, съгласно чл. 21 букви а и д, отредѣля Министерството на земледѣието и държавнитѣ имоти, по реда, указанъ въ чл. 20.“

Председателъ: Които приематъ чл. 23 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ: (д. сг): (Чете)

„Чл. 24. При опредѣляне горитѣ и другитѣ земи, които ще останатъ за предметъ на горско стопанство, опредѣля се още, както отъ тѣхъ, като заклеавели и проредени гори, голини и работни земи изъ вътрешността на горитѣ и празни и пустующи мѣста, трѣбва да се възобновятъ, респ. попълнятъ и залесятъ“.

В. Молловъ (д. сг): Махнете това, „респективно“, г. докладчикъ, то нищо не значи, турете запетая.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Значи въ чл. 24 следва да се направятъ следнитѣ поправки: вмѣсто „които“ да се каже „кои“ и думата „респективно“ да се заличи.

Председателъ: Които приематъ чл. 24 съ поправкитѣ, които предлага г. докладчикъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 25. Подъ особена защита, съ ограничено използване, се подвеждатъ горитѣ, горскитѣ пасища и празнитѣ мѣста, безусловното запазване на които се явява необходимо за държавна или обществена полза. Такива сѣ горитѣ, горскитѣ пасища, празнитѣ мѣста и работнитѣ земи:

а) които се намиратъ по изложениитѣ на срутване и измиване отъ поройтѣ стръмнини;

б) които запазватъ изворитѣ, притоцитѣ и брѣговетѣ на рѣкитѣ;

в) които задържатъ ронливитѣ почви и пѣсцитѣ край морето, езерата, рѣкитѣ и блатата;

г) които служатъ за запазване на желѣзнопътнитѣ линии, шосета, населенитѣ мѣста и полетата отъ вреднитѣ атмосферни влияния и отъ наводнение.

Всички тия гори, пасища и празни мѣста се обявяватъ за охранителни и се стопанисватъ като такива.“

Председателъ: Които приематъ чл. 25 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): (Чете)

„Чл. 26. Онѣзи планински гори и земи, които сѣ изложени на голѣма опасность отъ измиване, отцѣпване, срутване и плъзгане на почвата и запалватъ да засипятъ поблиски или по-далечни селища, работни земи, индустриални заведения, желѣзнопътни линии, шосета, мостове и др. такива, се обявяватъ за строго-охранителни.

Такива земи, които и да били тѣ, се закрепяватъ, по указание отъ горската власть, чрезъ залесяване, урегулиране поройщата, дивитѣ потоци и пр.

Въ границитѣ на строго-охранителнитѣ мѣста могатъ да се включатъ и нѣкои работни земи, щомъ това се налага отъ нуждата за по-лесното и сполучливо закрепяване.“

Председателъ: Които приематъ чл. 26 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст): (Чете)

„Чл. 27. Ограничителнитѣ мѣрки и др. специални положенія, които настоящия законъ предписва за охранителни и строго-охранителни мѣста, се прилагатъ следъ като тия последнитѣ бѣдатъ обявени за такива.

Правото за обявяване на едно мѣсто за охранително или строго-охранително принадлежи на Министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, които извършва това по реда указанъ въ чл. 20, едновременно съ опредѣляне горитѣ и земитѣ, които ще останатъ за предметъ на горско стопанство, а така сѣщо и всѣкога, когато се яви нужда отъ това.

Правото да заявяватъ за обявяването на едно мѣсто за охранително или строго-охранително иматъ: окръжнитѣ управители и председателитѣ на окръжнитѣ постоянни комисии, управленията по ведомствата на желѣзницитѣ, жпшцата и благоустройството и тия по земледѣлието, горитѣ и водитѣ. Всички други, неосредствено заинтересовани въ това учреждения и лица, се опнасятъ съ заявлението или ходатайството по този предметъ до поменатитѣ длъжностни лица и учреждения, които, ако намѣрятъ искането за основателно, даватъ му по-нататъшенъ ходъ.

Като охранителни или строго-охранителни могатъ да бѣдатъ обявени, както цѣли гори, пасища или мѣстности, така и само нѣкои части отъ тѣхъ.

Постановлението за обявяване на едно мѣсто за охранително или строго-охранително може да бѣде видоизмѣнено или отмѣнено, по сѣщия редъ, по който е било издадено, всѣкога, когато стане нужда отъ това поради настъпила съществена промѣна въ условията на мѣстото.

Председателъ: Които приематъ чл. 27 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст): (Чете)

„Чл. 28. Собственицитѣ на охранителни и строго-охранителни частни гори и земи не могатъ да се задължаватъ съ изпълнението на каквито и да било стопански и лесокультурни мѣрки, които сѣ свързани съ разходи, ако тѣ не се съгласятъ на това.

Когато изпълнението на подобни мѣрки се явява необходимо за запазването на такива охранителни и строго-охранителни гори и земи, и собственицитѣ имъ не сѣ съгласни да ги изпълнятъ на своя смѣтка, Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти има право да отчужди тия гори и земи, по реда указанъ въ закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза, съ спешността за завладяването.

Въ белажка. Стопанскитѣ планове за такива гори се изработватъ за смѣтка на държавата.

Председателъ: Които приематъ чл. 28 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст): (Чете)

„Чл. 29. Разработването и превръщането въ другъ видъ култури на почвата въ охранителнитѣ и строго-охранителнитѣ гори и планински пасища не се позволява.

Изкореняването и превръщането въ другъ видъ култури на неохранителнитѣ гори, обявени за предметъ на горско стопанство, може да бѣде разрешено само въ следнитѣ случаи:

1. Когато за въвеждане на нѣкои подобрения въ стопанствата е необходимо разширение на работнитѣ земи за смѣтка на гората;

2. Когато почвата несъмнено е годна и може действително да се използва за по-доходни култури, особено за лозя, овошни градини и тютюница;

3. За временно селско-стопанско използване на почвата въ сечищата, когато това е необходимо за улесняване естественото имъ възобновяване, ако съществуватъ всички условия за такава, или при задължение за изкуствено възобновяване;

4. При округляване и ограничаване на горитѣ, прокарване на жпшца и направа на различни видове постройки въ тѣхъ и за откриване и използване на мини, кариери и др. такива;

5. При сѣдебна подѣлба на частни имоти, когато такава не може да се извърши удобно безъ намаление на горската площъ;

6. За групиране на работни земи, когато сѣ раздѣлени съ тѣсни ивици гори;

7. При предварително замесяване на други земи, равни по площъ на тия, които ще изкоренятъ, и то ако насажденията на ново-замесенитѣ площи сѣ не по-млади отъ три години и напълно годни за по-нататъшенъ растежъ;

8. Въ изкуствено развъденитѣ гори, до като не сѣ достигнали 20-годишна възраст и ако вмѣсто тѣхъ не сѣ били разработени други горски площи;

9. За маломѣрнитѣ гори, съ площъ до 100 декара, ако тѣ не съставляватъ частъ отъ друга гора, съ която заедно мѣрятъ повече отъ 100 декара;

10. При нужда за образуване на нови селища или разширение на съществуващитѣ такива.

При разрешаване изкореняване на гори, въ случаитѣ указани въ п. п. 1, 2 и 10, гледа се, щото общото пространство на горитѣ въ дадената мѣстность да не се намали подъ необходимия минимумъ, съгласно чл. 21.

В. Молловъ (д. ст): Г. докладчикъ! По пунктъ 8 и по пунктъ 9 като че ли има недоразумение — смисълътъ е обратенъ на началото. Казва се: „Изкореняването и превръщането въ другъ видъ култури... може да бѣде разрешено само въ следнитѣ случаи:“ — пунктъ 8 — „въ изкуствено развъденитѣ гори, докато не сѣ достигнали 20-годишна възраст и, ако вмѣсто тѣхъ не сѣ били разработени други горски площи. Пунктъ 9 „за маломѣрнитѣ гори, ако тѣ не съставляватъ частъ отъ друга гора, съ която заедно мѣрятъ повече отъ 100 декара“. Струва ми се, че трѣбва да се каже въ положителенъ смисълъ. Азъ ще моля да се провърби това, защото иначе ще изгѣе тъкмо обратното на онова, което се предвижда въ закона. Нѣма смисълъ да се изкоренява по-млада гора отъ 20 години. А тукъ въ п. 8 е казано: (Чете) „Въ изкуствено развъденитѣ гори, докато не сѣ достигнали 20-годишна възраст и ако вмѣсто тѣхъ не сѣ били разработени други горски площи“. Азъ мисля, че трѣбва да се каже обратното.

Председателъ: Г. Молловъ! Редакцията на п. 8 е правилна, понеже мисълта на законодатели е следната: млади гори до 20-годишна възраст могатъ да се изкоренятъ.

В. Молловъ (д. ст): Могатъ или не могатъ.

Председателъ: Могатъ.

В. Молловъ (д. ст): Тогава така трѣбва да е.

Председателъ: Ако сѣ по-стари отъ 20 години, не могатъ да се изкоренятъ, а ако сѣ по-млади, — могатъ. Ония отъ васъ, които приематъ чл. 29 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст): (Чете)

„Чл. 30. Разрешения за изкореняване и разработване на гори въ случаитѣ, указани въ чл. 29, ако такива не се предвиждатъ по утвърдения стопански планъ се даватъ отъ Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, по реда, указанъ въ чл. 20. Исканията за това се подаватъ до мѣстния горски инспекторъ, който следъ като провърби посоченитѣ отъ заявителя данни и обстоятелства, и изслуша мнението на съседитѣ и лицата, които иматъ нѣкакво право на ползуване отъ гората, за която става речъ, представлява искането въ министерството, съ своето заключение по него.“

Председателъ: Ония отъ васъ, които приематъ чл. 30 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ст): (Чете)

„Чл. 31. Всѣки късъ гора, който не се опредѣли за предметъ на горско стопанство, или не се включи въ охранителнитѣ и строго-охранителнитѣ земи, се изключва отъ наредбитѣ на настоящия законъ.

Ако нѣкой собственикъ пожелае известни негови гори и празни мѣста, които сѣ изключени отъ предмета на горското стопанство, да се подведатъ подъ наредбитѣ на закона за горитѣ, длъженъ е да заяви за това на лесничез писмено. За такива гори се издаватъ постановления съгласно чл. 20 отъ настоящия законъ и стопанисването имъ

става съгласно наредбите на закона за горитѣ. По сѣкия начинъ се постъпва и въ случаитѣ, когато се залесятъ нѣкои мѣста, извънъ предмета на горското стопанство.

Разработването и превръщането въ другъ видъ културни на изключенитѣ, отъ предмета на горското стопанство гори не се допуца, докато не се обнародва постановлението по чл. 20, а за ония отъ тѣхъ, които граничатъ съ оставени за предметъ на горско стопанство гори или други земи — докато последнитѣ не бждатъ ограничени, съгласно последующитѣ, разпоредбаши на настоящия законъ.

Председателъ: Които приематъ чл. 31 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ср): (Чете)

„Чл. 32. Горитѣ и земитѣ, отредени за предметъ на горско стопанство, се закрѣпаватъ и ограничаватъ по начинъ, изложенъ въ специалния за това правилникъ, за сметка на тѣхнитѣ собственици или владѣтели, въ срокъ отъ 5 години, следъ влизането въ сила на настоящия законъ.“

Нужнитѣ за целта разходи за държавнитѣ гори се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти, респ. бюджета на фонда за културни мѣроприятия по земледѣлието, горитѣ и водитѣ.

Всѣи общински съветъ е длъженъ да предвиди въ бюджета на общината необходимитѣ кредити за окръгчаване и ограничаване на общинскитѣ гори, споредъ наредбата на лесничей, въ противенъ случай, по искането на последния, нужния за целта кредитъ се вписва въ бюджета отъ длъжностното лице, което го утвърждава. Когато приходитѣ на общината въобще не сѣ достатъчни, за да се отплатятъ нужнитѣ суми за това, работата се извършва, по нареждане на лесничей, отъ дадени въ негово разположение трудоваци или работници — жители на общината.

Работитѣ по закрѣпаването и ограничаването на погорѣнитѣ и важни държавни и общински гори се извършватъ отъ специално натоварени за това секции отъ службата по измѣрване и уреда на горитѣ, а за другитѣ — отъ мѣстнитѣ лесничей.

За бележка. Съ разрѣшение на министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти, изпълненото на тѣзи работи, по одобрени отъ сѣкия проектъ, може да се възложи, по реда, указанъ въ закона за бюджета, отчетността и предприятията, и на лесовѣди на частна практика, съ призната за това правоспособност, съгласно чл. 58 отъ настоящия законъ.

Работата по закрѣпаването и ограничаването на частнитѣ и другитѣ обществени гори се извършва отъ тѣхнитѣ собственици или владѣтели, по указание и подъ наблюдението на мѣстния лесничей.

Собственицитѣ на работни земи, които граничатъ съ отредени за предметъ на горско стопанство гори и други земи, или се намиратъ въ вътрешността имъ, сѣ длъжни въ сѣкия срокъ да ограничатъ имотитѣ си съ трайни и видни знаци.

Ако предвиденитѣ въ тоя членъ работи не се изпълнятъ въ указани 5-годишенъ срокъ по уважителни причини, Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти определя новъ срокъ за това.

Председателъ: Които приематъ чл. 32 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ср): (Чете)

„Чл. 33. Чуждитѣ земи (ниви, ливади, гори и др.), нахощащи се изъ вътрешността на отреденитѣ за предметъ на горско стопанство държавни, общински и др. обществени гори, и пасища, или въ охранителнитѣ и строгоохранителнитѣ периметри, а така сѣщо и ония, които ще се включатъ при закрѣпаване на границитѣ имъ, когато стопанскитѣ условия изискватъ това, се замѣняватъ, или се отчуждаватъ, съ спешностъ за владѣванетоъ, за сметка на респективнитѣ собственици или владѣтели. Отчуждаванетоъ се предприема само въ такива случаи, когато нѣма възможностъ да се направи замѣна или не се постигне съгласие за замѣняване.“

Съ целъ за постигане на по-добро закрѣпаване или по-добри (естествени) граници на държавни, общински и др. обществени гори, гдето това е възможно или се налага, може да се извършва замѣна и на държавни гори съ

общински или принадлежащи на други обществени учреждения, както и между горитѣ на разни общини и др. обществени учреждения.

Замѣняванетоъ или отчуждаванетоъ, както и оценяването на имотитѣ, се извършва отъ комисия, назначена отъ министра на земледѣлието и държавнитѣ имоти. Решенията на тая комисия влизатъ въ сила веднага следъ утвърдението имъ отъ министра и могатъ да се обжалватъ само относно оценката, по реда, указанъ въ закона за отчуждаване на недвижими имоти за държавна и обществена полза.

Нужнитѣ суми за изплащане на отчужденитѣ имоти се предвиждатъ въ бюджета на държавата и на съответнитѣ общини и др. обществени учреждения, както за работитѣ по чл. 32.“

Председателъ: Които приематъ чл. 33, тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчикъ д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. ср): (Чете)

„Чл. 34. Изключенитѣ при закрѣпаването, респ. ограничаването, късове и ивици гори се изключватъ отъ предмета на горското стопанство и наредбитѣ на закона за горитѣ.“

Изключенитѣ късове отъ държавнитѣ гори, които оставатъ въ излизитѣ, следъ като комисията по чл. 33 извърши своята работа, ако сѣ годни за превръщане въ работни земи, се оставятъ въ разположение на Дирекцията за трудовитѣ земледѣлски стопанства, а негоднитѣ и тия които не сѣ нужни на последната, се отстъпватъ на общинитѣ и селата, въ чиито землища се намиратъ, за използуване било като балталъци, било за образуване на училищни, скотовѣдни и др. фондове. По сѣкия начинъ се постъпва и съ изключенитѣ отъ предмета на горското стопанство цѣли отдѣлни комплекси държавни гори, а така сѣщо и съ маломѣритѣ такива до 500 декара.

Изключенитѣ изъ предмета на горското стопанство общински гори се присъединяватъ къмъ меритѣ и оставатъ да се третиратъ като такива.“

Председателъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димитъръ Тодоровъ.

Д. Тодоровъ (д. ср): Г. г. народни представители! По този членъ отъ закона досежно арондирането на горитѣ, дължа да припомнимъ, че това арондиране е установено въ закона за горитѣ още презъ 1903 г. отъ покойния министъръ на земледѣлието д-ръ Геладиевъ. Младѣ бѣхъ и остарѣхъ, а това арондиране постоянно се върши и още не е извършено. Полѣма мъжа е. Предполагамъ, че и сегашниятъ министъръ нѣма да бжде по-щастливъ отъ своитѣ предшественици. За да се намали поне съ малко този бавежъ, азъ бихъ запиталъ г. министра на земледѣлието, дали протоколитѣ съставени отъ комисиятѣ по чл. 20 отъ сега действующия законъ, по който се води преписка твърде дълга, твърде стара, твърде упорита — мога да се оплача, поне за моята. Разградска околия и въобще за русенския окръгъ — нѣма да бждатъ захвърлени предъ видъ на туй, че има новъ законъ, дали нѣма да се започне нова процедура за ново отлжчване отъ горското стопанство на земитѣ, които подлежатъ на изключване, и дали азъ ще бжда свидетелъ да видя резултата имъ, защото, както ви казахъ, чакамъ отъ 1903 г., а отъ тогава до сега се минаха вече хубави 22—23 години. Независимо отъ това азъ мисля, че този въпросъ трѣба да се разреши още и заради туй, защото, отъ отлжчванетоъ на горитѣ, и сѣжанцитѣ чакатъ да получатъ горища, чакатъ да получатъ и училищнитѣ и скотовѣдни фондове, а така сѣщо да се получатъ земи и за оземляванетоъ на безземленитѣ. Дирекцията за трудовата поземлена собственост, която отъ своя страна описва земитѣ, е сѣщо тѣсно свързана съ работитѣ на Министерството на земледѣлието, съ арондирането на горитѣ. А арондирането на горитѣ върви съ бързината на костенурката.

Моля г. министра поне да обещае, че сѣществувачитѣ протоколи нѣма да бждатъ изоставени, че тѣ ще се утвърдятъ по сега действующия законъ, а тамъ, където наново се почне работа, да се действа по новиятъ законъ.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието.

Министъръ Я. Молловъ: Г. г. народни представители! Тѣлко туйкъ мога да се похваля, че е свършена нѣкаква

работа отъ отдѣлението за горитѣ. Залото, ако вземете предъ видъ онова, което е свършено презъ периода отъ 1896 г. до 1925 г., т. е. за единъ периодъ отъ 30 години, и онова, което е свършено презъ миналата 1924/1925 г., благодарение на средствата, които гласувахме тогава въ редовния бюджетъ, чрезъ които ние можахме да сформираме секция за окръгляване и изключване късове и ивици гори отъ предмета на горското стопанство, ние имаме следнитѣ резултати: отъ 1896 г. до 1925 г. сж били окръглени и ограничени всичко навсичко 1.180.000 декара гори, а за една година само, а именно за 1924/1925 г., ние сме окръглили 625.487 декара. Също така, докато за единъ периодъ отъ 30 години сме изключили отъ предмета на горското стопанство всичко 113 хиляди декара гора, сега за една година само сме изключили 102.000 декара гора. Отъ това се вижда, че ние извършваме тази работа твърде усилено благодарение на обстоятелството, че много бѣжанци се струпаха на главата ни за които търсимъ земи да можемъ да ги наставимъ. Тѣй че въ това отношение и дума не може да става за повръщане на назадъ. Протоколитѣ ще бждт утвърдени и онази работа, която трѣбва да бжде свършена, ще бжде свършена.

Д. Тодоровъ (д. ст.): Азъ Ви благодаря, г. министре. Въ всеки слунай Вие потвърждавате моята мисль — нѣщо твърде не ласкаво за Вашето министерство. Ако вие за една година сте направили онова, което е направено за 30 години, тогава Министерството на земледѣлството не се представлява въ особена хубава свѣтлина въ миналото си.

Председателъ: Ще поставя на гласуване чл. 34 тѣй, както се докладва отъ г. докладчика. Ония отъ васъ, които приематъ чл. 34 тѣй, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Понелме времето е много напреднало, ще предложа да вдигнемъ заседанието за утре 15 ч. следъ пладне съ следния дневенъ редъ:

Одобряване предложенията:

1. За бесплатно отпущане тухли и дървенъ строителенъ материалъ на Софийското общо трѣбовно бюро
2. За приемане на държавна служба австрийскитѣ поданици: Хобратъ Хайденфелдъ и Антонъ Шалелбауеръ.
3. За одобрение VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 августъ 1924 г., протоколъ № 64.
4. За освобождаване отъ мита и др. такси и берии, доставнитѣ отъ странство платъ и трико за формено облекло на градоначалницитѣ, околийскитѣ началници и полипейскитѣ пристави.
5. За възприемане искането на фабриката Брюнъ кънигсфелдеръ машиненъ фабрикъ — Чехия относно изпълнението на възложената ѝ доставка 25 електрически

центрофугални помпи съ принадлежността имъ за нуждитѣ на Държавната мина „Перникъ“.

6. За одобрение I-то и II-то постановления на Министерския съветъ взети въ заседанието му отъ 6 февруарий 1925 г., протоколъ № 12

Второ четене законопроектитѣ:

7. За горитѣ (продължение разискванията).
8. За измѣнение и допълнение на закона за подобрене земледѣлското производство и опазване на полскитѣ имоти.
9. За разширение на желѣзо-пътната мрежа и на пристанищата.
10. За допълнение на чл. 13 отъ закона за облекчение жилищнитѣ нужди.
11. За благотворителността.
12. За адвокатитѣ.
13. За устройството на сѣдилищата.
14. За допълнение на чл. 3 „в“ и пр., отъ закона за окръжнитѣ съвети за градскитѣ и селски общини.
15. За разрешаване на шумакарския въпросъ въ Бѣло-слатинска околия.

Първо четене законопроектитѣ:

16. За допълнение на чл. 1 отъ закона за обезщетяването на действующитѣ офицери и свѣрхочно-служачитѣ подофицери, напуснали войската поради намалението и преустройството ѝ споредъ Ньойския миренъ договоръ — 1924 г.

17. За закриване на смѣсенитѣ гимназии въ Карлово, Радомиръ и Копривница и смѣсенитѣ педагогически училища въ Берковица, Горна-Орѣховица, Луковитѣ, Неврокопъ, Орханлие, Панагюрище и Севлиево.

18. За допълнение на закона за измѣненито закона за разглеждане и разрешаване отъ единъ арбитраженъ съдъ на възникналитѣ спорове по постройка ж. п. линии Търново—Тръвна—Борушица и пр.

19. За освобождаване отъ отговорностъ всички отчетници, секретаръ-бирници, чийто книжа сж изгорѣли на 30 септемврий 1923 г. и пр.

20. За измѣнение нѣкои наказания въ наказателния законъ.

21. За Държавната печатница.

22. За измѣнение на закона за увеличение въ десеторенъ размѣръ наема на имоти на обществени учреждения и

23. За клиникитѣ на медицинския факултетъ при Софийския университетъ.

Ония отъ васъ, които приематъ така предложениа дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре, 15 ч. следъ обѣдъ.

(Вдигнато въ 19 ч. 40 м.)

Председателъ: **Д-ръ Т. КУЛЕВЪ**

Подпредседателъ: **Н. НАЙДЕНОВЪ**

Секретарь: **А. СТАЛИЙСКИ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Отпуски, разрешени на народнитѣ представители:
Стоянъ Костурковъ, Димитъръ Мишайковъ, Петъръ Желѣзковъ, Иванъ Лѣкаѣски, Атанасъ К. Минковъ, Сава Савовъ, Владимиръ Молловъ, Петъръ Пенчевъ, Иванъ Симеоновъ, Стоянъ Никифоровъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ, Николай Савовъ, Маринъ п. Николовъ, Никола Балтовъ, Илия Тодоровъ, д-ръ Кънчо Милановъ и Александъръ Милковски 1825

Съобщение, че на 13 май н. г. следъ дълго болѣдуване е починалъ въ санаториума въ с. Искрецъ народ-

ния представителъ Костадинъ Пѣдаровъ, и почитаме паметта му 1825

Телеграми:

- 1) отправена отъ председателството до председателя на Германския райхстагъ въ отговоръ на получената такава, съ която се изказватъ съболѣзнованията на Германския райхстагъ по случай атенгата въ черквата „Св. Недѣля“ (Прочитане) 1825
- 2) получена отъ председателя на Унгарския парламентъ, съ която се изказватъ съжаление

	Стр.		Стр.
нията на сѣщия по случай атентата въ черквата „Св. Недѣля“, и отпражения отговоръ отъ председателството (Прочитане)	1825	5) за закриване на смѣсенитѣ гимназии въ Карлово, Радомиръ и Коприщица и смѣсенитѣ педагогически училища въ Берковица, Горна Орѣховица, Луковитѣ, Неврокопъ, Орхание, Панагюрище и Севлиево (Съобщение)	1826
Заявление отъ софийския народенъ представител Атанасъ Новоселски, съ което моли председателството да направи нужното, за да бѣде зачисленъ къмъ парламентарната група на истинския Земледѣлски съюзъ (Прочитане)	1826	6) за въвеждане измѣнение на административното дѣленіе територията на царството (Първо четене)	1826
Искане отъ началника на гарнизона въ Видинъ за задържане подъ стража на народния представител Георги Косовски, обвиненъ въ конспиративна дейность по чл. 2 отъ закона за защита на държавата (Съобщение)	1826	7) за бюджета на разнитѣ фондове за 1925/1926 финансова година (Първо четене)	1836
Законопроекти:		8) за горитѣ (Второ четене — докладване и разискване)	1836
1) за допълнение на чл. 1 отъ закона за обезщетяването на действующитѣ офицери и свръсрочнослужещитѣ подофицери, напуснали войската поради намалението и преустройството ѝ споредъ Ньойския миренъ договоръ — 1924 г. (Съобщение)	1826	Предложения:	
2) за освобождаване отъ отговорность всички отчетници — секретарь-бирници на постоянната комисия и секретарь-бирници на селски общини и касиери на училищни настоятелства отъ Врачанския окръгъ, чиито годишни отчети за времето отъ 1 януарий 1911 г. до 30 септемврий 1923 г. включително сж изгорѣли на 30 септемврий 1923 г., преди да сж били изпратени въ Върховната смѣтна палата отчетитѣ на окръжната постоянна комисия и преди да сж били провѣрени отъ последната онѣи на общинитѣ и училищата имъ (Съобщение)	1826	1) за освобождаване отъ мита и други такси и бери доставенитѣ отъ странство платъ и трико за формено облѣкло на градоначалницитѣ, околийскитѣ началници и полицейскитѣ пристави (Съобщение)	1826
3) за допълнение на закона за измѣнение закона за разглеждане и разрешаване отъ единъ арбитраженъ съдъ на възникналитѣ, между държавата и главнитѣ предприятия за построяването на желѣзнопѣтнитѣ линии: Търново — Тръвна — Борушица, Борушица — Тулово — Стара-Загора, Царева-ливада — Габрово, Левски — Свищовъ, Радомиръ — Кюстендилъ — турската граница, Девня — Добричъ и Мездра — Враца — Видинъ и предприемача на Русенското пристанище, спорове досежно тълкуването и изпълнението на взаимнитѣ задължения, установени въ договоритѣ имъ, гласуванъ и приетъ отъ XXI-то обикновено народно събрание презъ първата му редовна сесия въ 58-то заседание, държано на 3 априль 1924 г. (Съобщение)	1826	2) за приемане на държавна служба австрийскитѣ поданици Хофратъ Хайденфелдъ и Антонъ Шаделбауеръ (Съобщение)	1826
4) за клиникитѣ на медицинския факултетъ при Софийския университетъ (Съобщение)	1826	3) за задържане на държавна служба по ведомството на Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ, Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, строителенъ отдѣлъ, на инженери чужди поданици (Съобщение)	1826
		4) за одобрение VI-то постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 августъ 1924 г., протоколъ № 64 — за отпущане бесплатно на слѣбия инвалидъ-офицеръ Илия Т. Минковъ отъ Трудовото горско стопанство „Гешова-планина“ 12 куб. м. дѣски и летви, 18 куб. м. греди и отъ Държавната тухларска фабрика 20.000 тухли (Съобщение)	1826
		5) за бесплатно отпущане тухли и дървенъ строителенъ материалъ на Софийското окръжно трудово бюро (Съобщение)	1826
		6) за възприемане искането на фабриката Бюонъ къонигсфелдеръ машиненъ фабрикъ — Чехия относно изпълнението на възложената ѝ доставка 25 електрически центрофугални помпи съ принадлежноститѣ имъ за нуждитѣ на държавната мина „Пепникъ“ (Съобщение)	1826
		7) за одобрение I-то и II-то постановления на Министерския съветъ, взети въ заседанието му отъ 6 февруарий 1925 г., протоколъ № 12 — относително отпускането бесплатно каменни въглища на Съюза на рускитѣ инвалиди въ България и на Общия съюзъ на инвалидитѣ, вдовицитѣ, сирацитѣ и родителитѣ на убититѣ отъ войнитѣ въ България (Съобщение)	1826
		Дневенъ редъ за следующето заседание	1847